

Πυθαγόρου βίος,

Περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ

Diogenes Laert. VIII 1: Πυθαγόρας Μνησάρχου δακτυλιόγλου, ὡς φησὶν Ἑρμιππος Σάμιος, ἢ ὡς Ἀριστόξενος Τυρρηνὸς ἀπὸ μιᾶς τῶν νήσων, ἃς ἔσχον Ἀθηναῖοι Τυρρηνούς ἐκβαλόντες.

Clemens Stromateis I cap. 14, 62, 2: Πυθαγόρας μὲν οὖν Μνησάρχου Σάμιος, ὡς φησὶν Ἰππόβοτος, ὡς δὲ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πυθαγόρου βίῳ καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόπομπος Τυρρηνὸς ἦν.

Theodoret. Graec. affect. curatio I 24: τὸν δὲ Πυθαγόραν Ἀριστόξενος καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόπομπος Τυρρηνὸν εἶναι φασι.

[Iamblichus] Theologumena Arithm. 40 p. 52, 8 de Falco:

Ἀνδροκύδης τε ὁ Πυθαγορικὸς ὁ περὶ τῶν συμβόλων γράψας καὶ Εὐβουλίδης ὁ Πυθαγορικὸς καὶ Ἀριστόξενος καὶ Ἰππόβοτος καὶ Νεάνθης οἱ <τὰ> κατὰ τὸν ἄνδρα ἀναγράψαντες σὺς ἔτεσι τὰς μετεμψυχώσεις τὰς αὐτῷ (sc. Πυθαγόρᾳ) συμβεβηκυίας ἔφασαν γεγονέναι. μετὰ τοσαῦτα γοῦν ἔτη εἰς παλιγγενεσίαν ἔλθειν Πυθαγόραν καὶ ἀναζηῆσαι ὥσανει μετὰ τὴν πρώτην ἀνακύκλησιν καὶ ἐπάνοδον τοῦ ἀπὸ □ξ ψυχογονικοῦ κύβου, τοῦ δὲ αὐτοῦ καὶ ἀποκαταστατικοῦ διὰ τὸ σφαιρικόν, ὡς δὲ καὶ ἄλλην διὰ τούτων ἀναζηῆσαι ἔσχε. ᾧ καὶ συμφωνεῖ τὸ Εὐφόρβου τὴν ψυχὴν ἐσχηκέναι κατὰ γε τοὺς χρόνους. φ γὰρ καὶ ἰδ' ἔτη ἔγγιστα ἀπὸ τῶν Τρωικῶν ἱστορεῖται μέχρι Ξενοφάνους τοῦ φυσικοῦ καὶ τῶν Ἀνακρέοντός τε καὶ Πολυκράτους χρόνων καὶ τῆς ὑπὸ Ἀρπάγου τοῦ Μήδου Ἰώνων πολιορκίας καὶ ἀναστάσεως, ἣν Φωκεῖς φυγόντες Μασσαλίαν ἔκισαν. πᾶσι γὰρ τούτοις ὁμόχρονος ὁ Πυθαγόρας. ὑπὸ Καμβύσου γοῦν ἱστορεῖται Αἴγυπτον ἐλόντος συνημαλωτίσθαι ἐκεῖ συνδιατρίβων τοῖς ἱερεῦσι, καὶ εἰς Βαβυλῶνα μετελθὼν τὰς βαρβαρικὰς τελετὰς μνηθῆναι, ὃ τε Καμβύσης τῇ Πολυκράτους μάλιστα τυραννίδι συνεχρόνει, ἣν φεύγων εἰς Αἴγυπτον μετήλθεν Πυθαγόρας. δις οὖν ἀφαιρεθείσης τῆς περιόδου, τοῦτ' ἔστι δις τῶν σὺς ἐτῶν, λοιπὰ γίνεται τὰ τοῦ βίου αὐτοῦ πβ.

Hippolytus Philosophumena 2, 12 (Diels Doxogr. p. 557):

Διόδωρος δὲ ὁ Ἑρετριεὺς καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς φασι πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐληλυθέναι Πυθαγόραν. τὸν δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὖσιν αἷτια, πατέρα καὶ μητέρα. καὶ πατέρα μὲν φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη θερμὸν ξηρὸν κοῦφον ταχύ, τοῦ δὲ σκότους ψυχρὸν ὑγρὸν βαρὺ βραδύ. ἐκ δὲ τούτων πάντα τὸν κόσμον συνεστάναι, ἐκ θηλείας καὶ ἄρρενος. εἶναι δὲ τὸν κόσμον φησὶν κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν, διὸ καὶ τὸν ἥλιον ποιεῖσθαι τὴν περίοδον ἐναρμόνιον. περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων τάδε φασι λέγειν τὸν Ζαράταν, δύο δαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν δὲ χθόνιον. καὶ τὸν μὲν χθόνιον ἀνιέναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς, εἶναι δὲ ὕδωρ, τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέρος, θερμὸν καὶ ψυχρὸν. διὸ καὶ τούτων οὐδὲν ἀναιρεῖν οὐδὲ μαινεῖν φησὶ τὴν ψυχὴν, ἔστι

γὰρ ταῦτα οὐσία τῶν πάντων. κυάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν.

Diogenes Laert. I 118: Ἀριστόξενος δ' ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ φησὶ νοσήσαντα αὐτὸν (sc. Φερεκύδην) ὑπὸ Πυθαγόρου ταφῆναι ἐν Δήλῳ.

ib. VIII 8 (cf. ib. VIII 21): φησὶ δὲ καὶ Ἀριστόξενος τὰ πλείστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἐν Δελφοῖς.

Porphyrus De vita Pythag. 9: γεγονότα δ' ἐτῶν τεσσαράκοντα, φησὶν ὁ Ἀριστόξενος, καὶ ὁρῶντα τὴν τοῦ Πολυκράτους τυραννίδα συντονατέραν οὖσαν <ἤ> ὥστε καλῶς ἔχειν ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ τὴν ἐπιστατείαν τε καὶ δεσποτείαν [μὴ] ὑπομένειν, οὕτως δὲ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἄπαρσιν ποιήσασθαι (sc. τὸν Πυθαγόραν). cf. ib. 16.

Diogenes Laert. VIII 46: τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων, οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε, Ξενοφίλος τε ὁ Χαλκιδεὺς ἀπὸ Θράκης καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος καὶ Ἐχεκράτης καὶ Διοκλῆς καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί. ἦσαν δ' ἄκροαταὶ Φιλολάου καὶ Εὐρύτου τῶν Ταραντίνων.

[Lucian.] De longaevis 18, 221: Ξενοφίλος δὲ ὁ μουσικὸς, ὡς φησὶν Ἀριστόξενος, προσσχὼν τῇ Πυθαγόρου φιλοσοφίᾳ ὑπὲρ τὰ πέντε καὶ ἑκατὸν ἔτη Ἀθήνησιν ἐβίωσε.

Papyrus Herculanens. 1508 (W. Crönert, Kolotes und Menedemos 1906 p. 131): οὕτω [δ]ὴ ἅπαντ' εἰς καταναλώσ[ας] εὗρε καὶ ἡδυνή[θη καὶ] ἄλλα πειρώμ[ενος ἀνύ]τειν ὑπὲρ τού[των] ἀπιθανώτερο[ν] Ἀρι[στόξενον] καὶ δεῖ γο.... [τὸ]ν ἱατρ[ὸ]ν τὴν οὐχ ὀπόθενν, ἀλλὰ κιν..... ὧτ' ἐπεκθέ[ειν] φύσιν. πάλινρικ..ς, ἀλλὰ κ..... [μετ]αξὺ ὄντες ἀπα.....αχ..ναντωσ.....ως Ἐκρω[ν] μ[ᾶ]λλον δὲ κα[ί] [Ἀρι]στόξεν[ος]εκατα..... Πολύμ[ναστος]]οντωνι.....δικον Εὐρυφῶν.

Stobaeus Ecl. I Prooem. 6: ἐκ τῶν Ἀριστοξένου περὶ ἀριθμητικῆς. τὴν δὲ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς πραγματείαν μάλιστα πάντων τιμῆσαι δοκεῖ Πυθαγόρας καὶ προαγαγεῖν εἰς τὸ πρόσθεν, ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῆς τῶν ἐμπόρων χρείας, πάντα τὰ πράγματα ἀπεικάζων τοῖς ἀριθμοῖς. τὰ τε γὰρ ἄλλα ἀριθμὸς ἔχει καὶ λόγος ἐστὶ πάντων τῶν ἀριθμῶν πρὸς ἀλλήλους Αἰγύπτιοι δὲ Ἑρμοῦ φασι εὐρημα, ὃν καλοῦσι Θώθ. οἱ δὲ ἐκ τῶν θείων περιφορῶν ἐπινοηθῆναι. μονὰς μὲν οὖν ἐστὶν ἀρχὴ ἀριθμοῦ, ἀριθμὸς δὲ τὸ ἐκ τῶν μονάδων πλῆθος συγκείμενον. τῶν δὲ ἀριθμῶν ἄρτιοι μὲν εἰσιν οἱ εἰς ἴσα διαιρούμενοι, περισσοὶ δὲ οἱ εἰς ἄνισα καὶ μέσον ἔχοντες. οὕτως ἐν περισταῖς ἡμέραις αἱ κρίσεις τῶν νοσημάτων γίνεσθαι δοκοῦσιν καὶ αἱ μεταβολαί, ὅτι ὁ περισ-

σὺς καὶ ἀρχὴν καὶ τελευτὴν καὶ μέσον ἔχει, ἀρχῆς καὶ ἀκμῆς καὶ παρακμῆς ἔχόμεναί.

Diogenes Laert. VIII 14: καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας μέτρα καὶ σταθμὰ εἰσηγήσασθαι (sc. τὸν Πυθαγόραν), καθά φησιν Ἀριστόξενος ὁ μουσικός. πρῶτόν τε Ἔσπερον καὶ Φωσφόρον τὸν αὐτὸν εἰπεῖν, οἱ δὲ φασὶ Παρμενίδην.

Πυθαγόρας δὲ τῶν ὄσπριων μάλιστα τὸν κύαμον ἐδοκίμασεν. λειάντικόν τε γὰρ εἶναι καὶ διαχωρητικόν, διὸ καὶ μάλιστα κέχρηται αὐτῷ. Περὶ τοῦ Πυθαγορικοῦ βίου

Cramer Anecd. Paris. I 172: ὅτι οἱ Πυθαγορικοί, ὡς ἔφη Ἀριστόξενος, καθάρσει ἐχρῶντο τοῦ μὲν σώματος διὰ τῆς ἰατρικῆς, τῆς δὲ ψυχῆς διὰ τῆς μουσικῆς.

Athenaeus II 47 a: καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφή ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὡς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστω λέγων ἀνόσους διατελεῖν.

ib. X 418 f: καὶ Πυθαγόρας δ' ὁ Σάμιος οὐκ ἀπείχετο δὲ ἐμψύχων, ὡς Ἀριστόξενος εἴρηκεν.

Diogenes Laert. VIII 20: ὅ γε μὴν Ἀριστόξενος πάντα μὲν τ' ἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα, μόνον δ' ἀπέχεσθαι βοῶς ἀροτῆρος καὶ κριοῦ.

Jamblichus De vita Pythag. 197: λέγεται δὲ καὶ τάδε περὶ τῶν Πυθαγορείων, ὡς οὔτε οἰκέτην ἐκόλασεν οὐθεὶς αὐτῶν ὑπὸ ὀργῆς ἔχόμενος, οὔτε τῶν ἐλευθέρων ἐνουθετήσῃ τινα, ἀλλ' ἀνέμενεν ἕκαστος τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν (ἐκάλουν δὲ τὸ νουθετεῖν πεδαρτᾶν). ἐποιοῦντο γὰρ τὴν ἀναμονὴν σιωπῇ χρώμενοι καὶ ἡσυχίᾳ. Σπίνθαρος γοῦν διηγείτο πολλάκις περὶ Ἀρχύτου <τοῦ> Ταραντίνου, ὅτι διὰ χρόνου τινὸς εἰς ἀγρὸν ἀφικόμενος ἐκ στρατιᾶς νεωστὶ παραγεγονῶς, ἦν ἐστρατεύσατο ἢ πόλις εἰς Μεσσαπίους, ὡς εἶδε τὸν τε ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἄλλους οἰκέτας οὐκ εἶδὲ τῶν περὶ τὴν γεωργίαν ἐπιμελείας πεποιημένους, ἀλλὰ μεγάλην τινὴν κεχρημένους ὀλιγορίας ὑπερβολῆ, ὀργισθεὶς τε καὶ ἀγανακτήσας οὕτως ὡς ἂν ἐκεῖνος, εἶπεν, ὡς ἔοικεν, πρὸς τοὺς οἰκέτας, ὅτι εὐτυχοῦσιν, ὅτι αὐτοῖς ὄργισται. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο συμβεβηκὸς ἦν, οὐκ ἂν ποτε αὐτοὺς ἀθῶους γενέσθαι τηλικαῦτα

ἡμαρτηκότας. ἔφη δὲ λέγεσθαι καὶ περὶ Κλεινίου τοιαῦτά τινα. καὶ γὰρ ἐκεῖνον

ἀναβάλλεσθαι πάσας νουθετήσεις τε καὶ κολάσεις εἰς τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν. οἴκτων δὲ καὶ δακρύων καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας, οὔτε δὲ κέρδος οὔτε ἐπιθυμίαν οὔτε ὀργὴν οὔτε φιλοτιμίαν οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς, ἀλλὰ πάντας τοὺς Πυθαγορείους οὕτως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ὡς ἂν πατὴρ σπουδαῖος πρὸς τέκνα σχοίη.

ib. 233: ἀλλὰ μὴν τεκμήραιτο ἂν τις καὶ περὶ τοῦ μὴ παρέργως

αὐτοὺς (sc. τοὺς Πυθαγορικούς) τὰς ἀλλοτρίας ἐκκλίνειν φιλίας, ἀλλὰ καὶ πάνυ σπουδαίως περικάμπτεται αὐτὰς καὶ φυλάττεσθαι, καὶ περὶ τοῦ δὲ μέχρη πολλῶν γενεῶν τὸ φιλικὸν πρὸς ἀλλήλους ἀνένδοτον διατηρηθέναι, ἕκ τε ὧν Ἀριστόξενος ἐν τῷ περὶ Πυθαγορικοῦ βίου αὐτὸς διακηκοέναι φησὶ Διονυσίου τοῦ Σικελίας τυράννου, ὅτε ἐκπεσῶν τῆς μοναρχίας γράμματα ἐν Κορίνθῳ ἐδίδασκε. φησὶ γὰρ οὕτως ὁ Ἀριστόξενος: οἴκτων δὲ καὶ δακρύων καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους ὡς ἐνδέχεται μάλιστα. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ θωπείας καὶ δεήσεως καὶ λιτανείας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. Διονύσιος οὖν ὁ ἐκπεσῶν τῆς τυραννίδος καὶ ἀφικόμενος εἰς

Κόρινθον πολλάκις ἡμῖν διηγείτο περὶ τῶν κατὰ Φιντίαν τε καὶ Δάμωνα τοὺς Πυθαγορείους. ἦν δὲ ταῦτα τὰ περὶ τὴν τοῦ θανάτου γενομένην ἐγγύην. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐγγυήσεως τοιόσδε τις ἦν. <εἶναι> τινὰς ἔφη τῶν περὶ αὐτὸν διατριβόντων, οἱ πολλάκις ἐποιοῦντο μνεῖαν τῶν Πυθαγορείων, διασύροντες καὶ διαμωκώμενοι καὶ ἀλαζόνας ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς καὶ λέγοντες ὅτι ἐκκοπέη ἂν αὐτῶν ἢ τε σεμνότης αὕτη καὶ ἡ προσποιήτος πίστις καὶ ἡ ἀπάθεια, εἴ τις περιστήσειεν εἰς φόβον ἀξιώχρεων. ἀντιλεγόντων δὲ τινῶν καὶ γινομένης φιλονικίας συνταχθῆναι ἐπὶ τοὺς περὶ Φιντίαν δράμα τοιόνδε. μεταπεμψάμενος ὁ Διονύσιος ἔφη τὸν Φιντίαν ἐναντίον τέ τινα τῶν κατηγορῶν αὐτοῦ εἰπεῖν, ὅτι φανερὸς γέγονε μετὰ τινῶν ἐπιβουλεύων αὐτῷ, καὶ τοῦτο μαρτυρεῖσθαι τε ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκεῖνων, καὶ τὴν ἀγανάκτησιν πιθανῶς πάνυ γενέσθαι. τὸν δὲ Φιντίαν θαυμάζειν τὸν λόγον. ὡς δὲ αὐτὸς διαρρήδην εἰπεῖν, ὅτι ἐξήτασται ταῦτα ἀκριβῶς καὶ δεῖ αὐτὸν ἀποθνήσκειν, εἰπεῖν τὸν Φιντίαν ὅτι, εἰ οὕτως αὐτῷ δέδοκται ταῦτα γενέσθαι, ἀξιώσαι γε αὐτῷ δοθῆναι τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας, ὅπως οἰκονομήσῃται τά τε καθ' αὐτὸν καὶ τὰ κατὰ τὸν Δάμωνα. συνέζων γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ ἐκοινῶνουν ἅπαν-

των, πρεσβύτερος δ' ὦν ὁ Φιντίας τὰ πολλὰ τῶν περὶ οἰκονομίαν ἦν εἰς αὐτὸν ἀνειληφῶς. ἠξίωσεν οὖν ἐπὶ ταῦτα ἀφεθῆναι ἐγγυητὴν καταστήσας τὸν Δάμωνα. ἔφη οὖν ὁ Διονύσιος θαυμάσαι τε καὶ ἐρωτησάσαι, εἰ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὅστις ὑπομενεῖ θανάτου γενέσθαι ἐγγυητής. φήσαντος δὲ τοῦ Φιντίου μεταπεμπτον γενέσθαι τὸν Δάμωνα, καὶ διακούσαντα τὰ συμβεβηκότα φάσκειν ἐγγυήσεσθαι τε καὶ μενεῖν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἐπανέλθῃ ὁ Φιντίας. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις εὐθὺς ἐκπλαγῆναι ἔφη, ἐκεῖνους δὲ τοὺς ἐξ ἀρχῆς εἰσαγαγόντας τὴν διάπειραν τὸν Δάμωνα χλευάζειν ὡς ἐγκαταλειπθῆσόμενον καὶ σκώπτοντας ἔλαφον ἀντιδεδόσθαι λέγειν. ὄντος δ' οὖν ἡδὴ τοῦ ἡλίου περὶ δυσμᾶς ἦκειν τὸν Φιντίαν ἀποθανούμενον, ἐφ' ᾧ πάντας ἐκπλα-

γῆναί τε καὶ δουλωθῆναι. αὐτὸς δ' οὖν ἔφη περιβαλὼν τε καὶ φιλήσας τοὺς ἄνδρας ἀξιώσαι τρίτον αὐτὸν εἰς τὴν φιλίαν παραδέξασθαι, τοὺς δὲ μηδενὶ τρόπῳ, καίτοι λιπαροῦντος αὐτοῦ, συγκαθεῖναι εἰς τὸ τοιοῦτον. καὶ ταῦτα

μὲν Ἀριστόξενος ὡς παρ' αὐτοῦ Διονυσίου πυθόμενος φησι.

Plutarch. Timoleon XV: πρὸς δὲ τὸν μουσικὸν Ἀριστόξενον καὶ τινὰς ἄλλους πυθνομένους, ὁπόθεν αὐτῷ (sc. Διονυσίῳ) καὶ τίς ἢ πρὸς Πλάτωνα γένοιτο μέμψις, πολλῶν ἔφη κακῶν τὴν τυραννίδα μεστὴν οὖσαν οὐδὲν ἔχειν τηλικούτον, ἡλικὸν τὸ μηδένα τῶν λεγομένων φίλων μετὰ παρρησίας διαλέγεσθαι. καὶ γὰρ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνων ἀποστερηθῆναι τῆς Πλάτωνος εὐνοίας.

ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Jamblichus De vita Pythag. 174–175: τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῦ θεοῦ, ὡς ἔστι τε καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος οὕτως ἔχει ὡς ἐπιβλέπειν καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν αὐτοῦ, χρήσιμον εἶναι ὑπελάμβανον οἱ Πυθαγόρειοι

παρ' ἐκείνου μαθόντες. δεῖσθαι γὰρ ἡμᾶς ἐπιστατείας τοιαύτης, ἢ κατὰ μηδὲν ἀνταίρειν ἀξιῶσμεν. τοιαύτην δ' εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ γινομένην, εἴπερ ἔστι τὸ θεῖον τοιοῦτον <ἴον> ἄξιον εἶναι τῆς τοῦ σύμπαντος ἀρχῆς. ὕβριστικὸν γὰρ δὴ φύσει τὸ ζῶον ἔφασαν εἶναι, ὀρθῶς λέγοντες, καὶ ποικίλον κατὰ τὰς ὁρμὰς καὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν. δεῖσθαι οὖν τοιαύτης ὑπεροχῆς τε καὶ ἐπανατάσεως, ἀφ' ἧς ἔστι σωφρονισμὸς τις καὶ τάξις. ὦντο δὴ δεῖν ἕκαστον αὐτῷ συνειδόμενον τὴν τῆς φύσεως ποικιλίαν μηδέποτε λήθην ἔχειν τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὀσιότητός τε καὶ θεραπείας, ἀλλ' αἰεὶ τίθεσθαι πρὸ τῆς διανοίας ὡς ἐπιβλέποντός τε καὶ παραφυλάττοντος τὴν ἀνθρωπίνην ἀγωγὴν.

μετὰ δὲ τὸ θεῖον τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλείστον ποιεῖσθαι λόγον γονέων τε καὶ νόμου, καὶ τούτων ὑπήκοον αὐτὸν κατασκευάζειν, μὴ πλαστῶς ἀλλὰ πεπεισμένως. καθόλου δὲ ὦντο δεῖν ὑπολαμβάνειν μηδὲν εἶναι μείζον κακὸν ἀναρχίας. οὐ γὰρ πεφυκέναι τὸν ἄνθρωπον διασφάζεσθαι μηδενὸς ἐπιστατοῦντος. τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἔθεσιν τε καὶ νομίμοις ἐδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, κἂν ἢ μακρῷ χεῖρω ἐτέρων. τὸ γὰρ ῥαδίως ἀποπηδᾶν ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ οἰκείους εἶναι καινοτομίας οὐδαμῶς εἶναι σύμφορον οὐδὲ σωτήριον.

Stobaeus Ecl. IV 25, 45: Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων. μετὰ τὸ θεῖον καὶ δαιμόνιον πλείστον ποιεῖσθαι λόγον γονέων τε καὶ νόμων, μὴ πλαστῶς, ἀλλὰ πεπιστευμένως ἑαυτὸν πρὸς ταῦτα παρασκευάζοντα. τὸ μένειν <ἐν> τοῖς πατρίοις ἔθεσιν τε καὶ νόμοις ἐδοκίμαζον, εἰ καὶ μακρῷ χεῖρω τῶν ἐτέρων εἴη.

ib. IV 1, 49: Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων. καθόλου δὲ ὦντο δεῖν ὑπολαμβάνειν μηδὲν εἶναι μείζον κακὸν ἀναρχίας, οὐ γὰρ πεφυκέναι τὸν ἄνθρωπον διασφάζεσθαι μηδενὸς ἐπιστατοῦντος. περὶ δὲ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων οὕτως ἐφρόνουν, τοὺς μὲν γὰρ ἀρχοντας ἔφασκον οὐ μόνον

ἐπιστήμονας ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπους δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀρχομένους οὐ μόνον πειθηνίους, ἀλλὰ καὶ φιλάρχοντας. ἐπιμελητέον δὲ πάσης ἡλικίας ἡγούντο, καὶ τοὺς μὲν παῖδας ἐν γράμμασι καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν ἀσκεῖσθαι, τοὺς δὲ νεανίσκους τοῖς τῆς πόλεως ἔθεσιν τε καὶ νόμοις γυμνάζεσθαι, τοὺς δὲ ἄνδρας ταῖς πράξεσιν τε καὶ δημοσίαις λειτουργίαις προσέχειν.

τοὺς δὲ πρεσβύτας ἐνθυμήσεσι καὶ κριτηρίοις καὶ συμβουλίαις δεῖν ἐνανταστρέφεσθαι μετὰ πάσης ἐπιστήμης ὑπελάμβανον, ὅπως μῆτε οἱ παῖδες νηπιάζοιεν, μῆτε οἱ νεανίσκοι παιδαριεύοιεν, μῆτε οἱ ἄνδρες νεανιεύοιεν μῆτε οἱ γέροντες παραφρονοῖεν. δεῖν δὲ ἔφασκον εὐθὺς ἐκ παίδων καὶ τὴν τροφὴν τεταγμένως προσφέρεσθαι, διδάσκοντες ὡς ἢ μὲν τάξις καὶ συμμετρία καλὰ καὶ σύμφορα, ἢ δ' ἀταξία καὶ ἀσυμμετρία αἰσχρὰ τε καὶ ἀσύμφορα.

ib. II 31, 119 (cf. Jambl. V. P. 183): Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων. ἔφασκον δὲ καὶ τὰς μαθήσεις πάσας τῶν τε ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν τὰς μὲν ἐκουσίους ὀρθὰς τε εἶναι καὶ εἰς τέλος ἀφικνεῖσθαι, τὰς δὲ ἀκουσίους φαύλους τε καὶ ἀτελεῖς γίνεσθαι.

ib. III 10, 66: Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων. περὶ δὲ ἐπιθυμίας τάδε ἔλεγον, εἶναι τὸ πάθος τοῦτο ποικίλον καὶ πολυειδέστατον. εἶναι δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν τὰς μὲν ἐπικτήτους τε καὶ παρασκευαστάς, τὰς δὲ συμφύτους. αὐτὴν μέντοι τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφορὰν τινὰ τῆς ψυχῆς καὶ ὀρμὴν καὶ ὄρεξιν εἶναι πληρώσεως ἢ παρουσίας αἰσθήσεως, ἢ κενώσεως καὶ ἀπουσίας καὶ τοῦ μὴ αἰσθάνεσθαι. ἐπιθυμίας δὲ ἡμαρτημένης τε καὶ φαύλης τρία εἶναι εἶδη τὰ γνωριμώτατα, ἀσχημοσύνην, ἀσυμμετρίαν, ἀκαιρίαν. ἢ γὰρ αὐτόθεν εἶναι τὴν ἐπιθυμίαν ἀσχημονά τε καὶ φορτικὴν καὶ ἀνελεύθερον, ἢ τοῦτο μὲν οὐ, σφοδρότερον δὲ καὶ χρονωτέρον τοῦ προσήκοντος, ἢ τρίτον πρὸς ταῦτα, ὅτε οὐ δεῖ καὶ πρὸς ἃ οὐ δεῖ.

Jamblichus De vita Pythag. 205: περὶ δὲ τῆς σωματικῆς ὀνομαζομένης ἐπιθυμίας τοιαῦτα λέγειν ἔφασαν τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους. αὐτὴν μὲν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφορὰν τινὰ εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ ὀρμὴν καὶ ὄρεξιν ἥτοι πληρώσεώς τινος ἢ παρουσίας τινῶν αἰσθήσεως ἢ διαθέσεως αἰσθητικῆς. γίνεσθαι δὲ καὶ τῶν ἐναντίων ἐπιθυμίαν, οἷον κενώσεώς τε καὶ ἀπουσίας καὶ τοῦ μὴ αἰσθάνεσθαι

ένιων. ποικίλον δ' εἶναι τὸ πάθος τοῦτο καὶ σχεδὸν τῶν περὶ ἄνθρωπον πολυειδέστατον. εἶναι δὲ τὰς πολλὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν ἐπικτήτους τε καὶ κατεσκευασμένας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διὸ δὴ καὶ πλείστης ἐπιμελείας δεῖσθαι τὸ πάθος τοῦτο καὶ φυλακῆς τε καὶ σωμαστικῆς οὐ τῆς τυχοῦσης. τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς τροφῆς ἐπιθυμεῖν φυσικὸν εἶναι, καὶ τὸ πάλιν ἀναπληρωθέντος κενώσεως ἐπιθυμεῖν τῆς προσηκούσης φυσικὸν καὶ τοῦτ' εἶναι. τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν περιέργου τροφῆς ἢ περιέργου τε καὶ τρυφερᾶς ἐσθῆτός τε καὶ στρωμνῆς ἢ περιέργου τε καὶ πολυτελοῦς καὶ ποικίλης οἰκίσεως ἐπικτήτων εἶναι. τὸν αὐτὸν δὴ λόγον εἶναι καὶ περὶ σκευῶν τε καὶ ποτηρίων καὶ διακόνων καὶ θρεμμάτων τῶν εἰς τροφήν ἀνηκόντων. καθόλου δὲ τῶν περὶ ἄνθρωπον παθῶν σχεδὸν τοῦτο μάλιστα τοιοῦτον εἶναι οἷον μηδαμοῦ ἴστασθαι, ἀλλὰ προάγειν εἰς ἄπειρον. διόπερ εὐθύς ἐκ νεότητος ἐπιμελητέον εἶναι τῶν ἀναφουμένων, ὅπως ἐπιθυμήσωσι μὲν ὧν δεῖ, φυλάζονται δὲ τῶν ματαίων τε καὶ περιέργων ἐπιθυμιῶν κτλ.

Stobaeus Ecl. IV 37, 4 (dazu Jambl. V. P. 209–11 und «Ocellus Lucanus» 52–57): Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορείου. περὶ δὲ γεννήσεως παίδων τάδε ἔλεγε. καθόλου μὲν φυλάττεσθαι τὸ καλοῦμενον προφές, οὔτε γὰρ τῶν φυτῶν οὔτε τῶν ζῴων εὐκαρπα τὰ προφερῆ γίνεσθαι, ἀλλὰ χρόνον τινὰ προπαρασκευάζεσθαι τῆς καρποφορίας, ἐν ᾧ ἐξισχύσαντα καὶ τετελειωμένα τὰ σώματα παρέχειν τὰ τε σπέρματα καὶ τοὺς καρποὺς δεδύνηται. πολλὰ δὲ εἶναι ἐν τῷ <βίῳ>, ἐν οἷς ἡ ὀψιμαθία ἐστὶ βελτίων, οἷον καὶ τὸ τοῦ ἀφροδισιάζειν πράγμα. δεῖν οὖν ἔτι παῖδας οὕτως ἄγεσθαι διὰ τῶν ἀσκημάτων ἀσχόλους, ὥστε μὴ μόνον μὴ ζητεῖν, ἀλλ' εἰ δυνατὸν μηδὲ εἰδέναι τὴν τοιαύτην συνουσίαν ἐντὸς τῶν εἴκοσι ἐτῶν. ὅταν δὲ καὶ εἰς τοῦτο ἀφίκηται, σπανίοις εἶναι χρηστέον τοῖς ἀφροδισίοις. τοῦτο γὰρ πρὸς τὴν τῶν γεννώντων καὶ γεννησομένων εὐεξίαν πολὺ τι συμβάλλεσθαι. ἔλεγε δὲ καὶ μήτε τροφῆς μήτε μέθης πλήρη ταῖς γυναιξὶν εἰς τὸ γεννᾶν ὀμιλεῖν, οὐ γὰρ οἶεται ἐκ φαύλης καὶ ἀσυμφώνου καὶ παραχῶδους κράσεως εὐρυθμα καὶ καλά, ἀλλ' οὐδὲ ἀγαθὰ τὴν ἀρχὴν γίνεσθαι.

ib. III 1, 101: Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων. τὴν ἀληθῆ φιλοκαλίαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι ἔλεγεν εἶναι. τὸ γὰρ ἀγαπᾶν καὶ στέργειν τῶν καλῶν ἐθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων ὑπάρχειν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐπιστημῶν τε καὶ ἐμπειριῶν τὰς καλὰς καὶ εὐσχήμονας ἀληθῶς εἶναι φιλοκάλους, τὴν δὲ λεγομένην ὑπὸ τῶν πολλῶν φιλοκαλίαν οἷον <ἐν> τοῖς ἀναγκαίοις καὶ χρησίμοις πρὸς τὸν βίον γινομένην λάφυρά που τῆς ἀληθινῆς κείσθαι φιλοκαλίας.

ib. I 6, 18: Ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων. περὶ δὲ τύχης τάδ' ἔφασκον. εἶναι μὲν τι καὶ δαιμόνιον μέρος αὐτῆς, γενέσ-

θαι γὰρ ἐπίπνοιάν τινα παρὰ τοῦ δαιμονίου τῶν ἀνθρώπων ἐνίοις ἐπὶ τὸ βέλτιον ἢ ἐπὶ τὸ χεῖρον, καὶ εἶναι φανερώς κατ' αὐτὸ τοῦτο τοὺς μὲν εὐτυχεῖς τοὺς δὲ ἀτυχεῖς. καταφανέστατον δὲ εἶναι τοῦτο <τῷ> τοὺς μὲν ἀπροβουλεύτως καὶ εἰκῆ τι πράττοντας πολλακίς κατατυγχάνειν, τοὺς δὲ προβουλευομένους καὶ προνοουμένους ὀρθῶς τι πράττειν ἀποτυγχάνειν. εἶναι δὲ καὶ ἕτερον τύχης εἶδος, καθ' ὃ οἱ μὲν εὐφρεῖς καὶ εὐστοχοί, οἱ δὲ ἀφρεῖς

τε καὶ ἐναντίαν ἔχοντες φύσιν βλάστοιεν, ὧν οἱ μὲν εὐθυβολοῖεν ἐφ' ὃ τι ἂν ἐπιβάλλονται, οἱ δὲ ἀποπίπτοιεν τοῦ σκοποῦ, μηδέποτε τῆς διανοίας αὐτῶν εὐστόχως φερομένης, ἀλλὰ ἀεὶ ταρασσομένης. ταύτην δὲ τὴν ἀτυχίαν σύμφυτον εἶναι καὶ οὐκ ἐπέισακτον.

Παιδευτικοὶ νόμοι, Πολιτικοὶ νόμοι, Μαντινῶν ἐγκώμιον

Ammonius De adfinium vocabulorum differentia p. 8 Ammon: διαστέλλει δ' Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς τὴν διαφορὰν (sc. zwischen αἰδῶς

und αἰσχύνῃ) ἐν τῷ πρώτῳ νόμων παιδευτικῶν. φησὶ γάρ: διαφορὰν τήνδε νομιστέον αἰδοῦς τε καὶ αἰσχύνῃς, ὅτι ἡ μὲν αἰδῶς πρὸς ἡλικίαν, πρὸς ἀρετὴν, πρὸς ἐμπειρίαν, πρὸς εὐδοξίαν. ὁ γὰρ ἐπιστάμενος αἰδεῖσθαι πρὸς ἐκάστην τῶν εἰρημένων ὑπεροχῶν προσέρχεται οὕτως διακείμενος, οὐ διὰ τὸ ἡμαρτηκέναι τι, ἀλλὰ διὰ τὸ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τὰς εἰρημένας ὑπεροχάς. ἡ δ' αἰσχύνῃ

πρῶτον μὲν πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἔπειτα ἐπὶ τοῖς νομιζομένοις αἰσχροῖς.

Schol. Hesiod. Opera 190: αἰδῶς καὶ αἰσχύνῃ κατὰ Ἀριστόξενον τὸν μουσικὸν διαφέρουσι. καὶ ἴνα τὰ πολλὰ τούτου παρεάσω, αἰδῶς μὲν ἡ μικρὰ καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσι γενομένη ὑποστολὴ εὐλαβεῖ λογισμῷ, αἰσχύνῃ δὲ ἡ ἐν κακοῖς ἀτιμία.

ib. 318: καὶ ὁ μὲν μουσικὸς Ἀριστόξενος αἰσχύνῃς οἶδε καὶ αἰδοῦς διαφορὰν, αἰσχύνῃ μὲν καλῶν τὴν γενομένην ἀτιμίαν ἐπ' αἰσχροῖς, οἷον τὸ μετὰ τὴν κλοπὴν ἀλῶναί τινα καὶ καρῆναι καὶ δημοσίας τυφθῆναι, αἰδῶ δὲ τὴν εὐλάβειαν καὶ σεμνὴν ὑποστολήν.

Diogenes Laert. VIII 15: μέχρι δὲ Φιλολάου οὐκ ἦν τι γνῶναι Πυθαγόρειον δόγμα. οὗτος δὲ μόνος ἐξήνεγκε τὰ διαβόητα τρία βιβλία, ἃ Πλάτων ἐπέστειλεν ἑκατὸν μνῶν ὠνηθῆναι ...

ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητά, ὡς φησιν Ἀριστόξενος ἐν δεκάτῳ Παιδευτικῶν νόμων. ἔνθα καὶ Ξενοφίλον τὸν Πυθαγορικόν, ἐρωτηθέντα πῶς ἂν μάλιστα τὸν υἱὸν παιδεύσειεν, εἰπεῖν, εἰ πόλεως εὐνομουμένης γενηθεῖ. ἄλλους τε πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλοῦς τε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀτὰρ καὶ Ζάλευκον καὶ Χαράν-δαν τοὺς νομοθέτας, ἱκανός τε γὰρ ἦν φιλίας ἐργάτης τὰ τε ἄλλα καὶ εἴ τινα πύθοιτο τῶν συμβόλων αὐτοῦ κεκοινωνηκότα, εὐθύς τε προσηταιρίζετο καὶ

φίλον κατεσκευάζεν.

Plutarch. *Lycurgus* XXXI: τελευτήσαι δὲ τὸν Λυκοῦργον οἱ μὲν ἐν Κίρρα λέγουσιν, Ἀπολλόθεμις δὲ εἰς Ἥλιν κομισθέντα, Τίμαιος δὲ καὶ Ἀριστόξενος ἐν Κρήτῃ καταβιώσαντα. καὶ τάφον Ἀριστόξενος αὐτοῦ δεικνυσθαί φησιν ὑπὸ Κρητῶν τῆς Περγαμίας περὶ τὴν ξενικὴν ὁδόν.

Athenaeus XIV 648 d: τὰ δὲ ψευδεπιχάρμια ταῦτα ὅτι πεποιή-
κασιν ἄνδρες ἔνδοξοι Χρυσόγονός τε ὁ ἀυλητής, ὡς φησιν Ἀριστόξενος ἐν ὀγδόῳ Πολιτικῶν νόμων, τὴν Πολιτείαν ἐπιγραφομένην.

Philodem. *Περὶ εὐσεβείας* 18 p. 85 Gomperz: ἀνθρ[ωποι]δεῖς γὰρ ἐκεῖνοι (sc. οἱ Πανέλληνες) οὐ νομίζουσιν ἀλλὰ ἀέρα[ς] καὶ π[νε]ύματα [κ]αὶ αἰθέρας. ὥστ' ἔγωγε κἂν τεθαρρηκότως εἶπαμι τούτους Διαγόρου μᾶλλον πληνμελεῖν· ὁ μὲν γὰρ ἔπα[ι]ξεν, εἶπερ ἄρα καὶ τοῦτ' [αὐτ]ο[ῦ] ἐστιν ἀλλ' οὐκ ἐπενήνεκ[τ]αι, [κ]αθάπ[ερ] ἐν τοῖς Μαντινέων ἔθεσιν Ἀριστόξενός φησιν, ἐν δὲ τῇ ποιήσει τῇ μόνῃ δοκούσ<η> κατ' ἀλήθειαν ὑπ' αὐτοῦ γεγράφθαι

τοῖς ὄλοις οὐ[δ]ὲν ἀσεβὲς παρενέφ[η]νεν, ἀλλ' ἔστιν εὐφημ[ος] ὡς ποιητῆς εἰς τὸ δ[ια]μόνιον, καθάπερ ἄλλα τε μαρτυρεῖ καὶ τὸ γεγραμ[μ]ένον εἰς Ἀριάνθην τὸν Ἀργεῖον· [θ]εὸς θεὸς πρὸ παντός ἔργου βροτείου νομῶ φρένα ὑπερτάταν” (fr. 738 Page) καὶ τὸ εἰς Νικόδωρον τὸν Μαντινέα· κατὰ δαίμονα καὶ τύχαν τὰ πάντα βροτοῖσιν ἐκτελεῖσθαι”. τὰ πα[ρ]απλήσια δ' αὐτῷ περιέ[χει] καὶ τ]ὸ Μαντινέων ἐνκάμιον.

Ἀρχύτα βίος

Diogenes Laert. VIII 79: Ἀρχύτας Μνησαγόρου Ταραντίνος, ὡς δὲ Ἀριστόξενος Ἔστιαίου, Πυθαγορικὸς καὶ αὐτός. Cf. *Suda* s. v.

Ἀρχύτας: Ταραντίνος, Ἔστιαίου υἱὸς ἢ Μνησάρχου ἢ κτλ.

ib. VIII 82: τὸν δὲ Πυθαγορικὸν (sc. Ἀρχύταν) Ἀριστόξενός φησι μηδέποτε στρατηγούντα ἠττηθῆναι. φθονούμενον δ' ἄπαξ ἐκχωρήσαι τῆς στρατηγίας, καὶ τοὺς αὐτίκα ληφθῆναι.

Athenaeus XII 545 a ff.: Ἀριστόξενος δ' ὁ μουσικὸς ἐν τῷ Ἀρ-
χύτα βίῳ ἀφι<κ>εσθαί φ>ησὶ παρὰ Διονυσίου τοῦ νεωτέρου πρεσβευτᾶς πρὸς τὴν Ταραντίνων πόλιν, ἐν οἷς εἶναι καὶ Πολύαρχον τὸν ἠδυπαθεῖ ἐπικαλού-
μενον, ἄνδρα περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἐσπουδακότα, καὶ οὐ μόνον τῷ ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ. ὄντα δὲ γνώριμον τῷ Ἀρχύτῃ καὶ φιλοσοφίας οὐ παντελῶς ἀλλότριον ἀπαντᾶν εἰς τὰ τεμένη καὶ συμπεριπατεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀρχύταν ἀκροώμενον τῶν λόγων. ἐμπεσοῦσης δὲ ποτε ἀπορίας καὶ σκέψεως περὶ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τὸ σύνολον περὶ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἔφη ὁ Πολύαρχος: ἐμοὶ μὲν, ὦ ἄνδρες, πολλάκις ἤδη πέφηνεν ἐπισκοποῦντι κομιδῇ τὸ τῶν ἀρετῶν τούτων κατασκευάσμα καὶ πολὺ τῆς φύσεως ἀφεστηκὸς

εἶναι. ἢ γὰρ φύσις ὅταν φθέγγηται τὴν ἑαυτῆς φωνήν, ἀκολουθεῖν κελεύει ταῖς ἡδοναῖς, καὶ τοῦτό φησιν εἶναι νοῦν ἔχοντος. τὸ δὲ ἀντιτείνειν καὶ κατα-

δουλοῦσθαι τὰς ἐπιθυμίας οὐτ' ἔμφρονος οὔτε εὐτυχοῦς οὔτε ξυνιέντος εἶναι τίς ποτε ἐστὶν ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως σύστασις. τεκμήριον δ' ἰσχυρὸν εἶναι τὸ πάντας ἀνθρώπους, ὅταν ἐξουσίας ἐπιλάβωνται μέγεθος ἀξιόχρεων

ἐχοῦσης, ἐπὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς καταφέρεσθαι καὶ τοῦτο νομίζειν τέλος εἶναι τῆς ἐξουσίας, τὰ δὲ ἄλλα πάντα σχεδὸν ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν παρέργου τίθεσθαι

χώρα. προφέρειν δ' ἔξεστι νῦν μὲν τοὺς Περσῶν βασιλεῖς [νῦν δὲ] καὶ εἴ τις πού τυραννίδος ἀξιολόγου κύριος ὢν τυγχάνει. πρότερον δὲ τοὺς τε Λυδῶν καὶ τοὺς Μήδων καὶ ἔτι ἀνώτερον καὶ τοὺς Σύρων. οἷς οὐδὲν γένος ἡδονῆς ἀζήτητον γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ δῶρα παρὰ τοῖς Πέρσαις προκείσθαι λέγεται τοῖς δυναμένοις ἐξευρίσκειν καινὴν ἡδονήν. καὶ μάλα ὀρθῶς. ταχὺ γὰρ ἢ ἀνθρωπίνῃ φύσις ἐμπίπλαται τῶν χρονιζουσῶν ἡδονῶν, κἂν ὧσιν σφόδρα διηκριβωμένοι. ὥστε ἐπεὶ μεγάλην ἔχει δύναμιν ἢ καινότης πρὸς τὸ μείζω φανῆναι τὴν ἡδονήν, οὐκ ὀλιγορτέον [οὖν] ἀλλὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆς ποιητέον. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν πολλὰ μὲν ἐξευρεθῆναι βρωμάτων εἶδη, πολλὰ δὲ πεμμάτων, πολλὰ δὲ θυμιαμάτων καὶ μύρων, πολλὰ δὲ ἰματίων καὶ στρωμάτων, καὶ ποτηρίων δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν. πάντα γὰρ διὰ ταῦτα συμβάλλεσθαι τινὰς ἡδονὰς, ὅταν ἢ ἢ ὑποκειμένη ὕλη τῶν θαυμαζο-
μένων ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. ὁ δὲ πεπονθέναι δοκεῖ ὁ τε χρυσὸς καὶ ἄργυρος καὶ τὰ πολλὰ τῶν εὐοφθάλμων τε καὶ σπανίων, ὅσα καὶ κατὰ τὰς ἀπεργαζομένας τέχνας διηκριβωμένα φαίνεται. εἰπὼν δὲ τούτοις ἐξῆς τὰ περὶ τῆς θεραπείας τῆς τοῦ Περσῶν βασιλείας, οἷους καὶ ὄσους ἔχει θερα-
πευτήρας, καὶ περὶ τῆς τῶν ἀφροδισίων αὐτοῦ χρήσεως καὶ τῆς περὶ τὸν χρῶτα αὐτοῦ ὁδμῆς καὶ τῆς εὐμορφίας καὶ τῆς ὀμιλίας καὶ περὶ τῶν θεωρη-
μάτων καὶ τῶν ἀκροαμάτων, εὐδαιμονέστατον ἔφη κρίναι τῶν νῦν τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα. πλεῖστα γὰρ εἰσιν αὐτῷ καὶ τελειόταται παρεσκευασμένα

ἡδοναί. δεῦτερον δὲ, φησί, τὸν ἡμέτερον τύραννον θεῖη τις ἂν καίπερ πολὺ λειπόμενον. ἐκεῖν φησὶ μὲν γὰρ ἢ τε Ἀσία ὅλη χορηγεῖ, τὸ δὲ Διονυσίου χορηγεῖον παντελῶς ἂν εὐτελέες τι φανείη πρὸς ἐκεῖνο συγκρινόμενον. ὅτι μὲν οὖν περιμάχητός ἐστιν ὁ τοιοῦτος βίος φανερόν ἐκ τῶν συμβεβηκότων. Σύρους μὲν γὰρ Μῆδοι μετὰ τῶν μεγίστων κινδύνων ἀφείλοντο τὴν βασιλείαν οὐκ ἄλλου τινὸς ἔνεκα ἢ τοῦ κυριεῦσαι τῆς Σύρων ἐξουσίας, Μήδους δὲ Πέρσαις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. αὕτη δ' ἐστὶν ἢ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἀπό-
λαυσις. οἱ δὲ νομοθέται ὀμαλίζουσιν βουληθέντες τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ μηδένα τῶν πολιτῶν τρυφᾶν ἀνακῶσαι πεποιήκασιν τὸ τῶν ἀρετῶν εἶδος. καὶ ἔγραψαν νόμους περὶ συναλλαγμάτων καὶ τῶν ἄλλων [καὶ] ὅσα ἐδόκει πρὸς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἀναγκαῖα εἶναι καὶ διὰ καὶ περὶ ἐσθῆτος καὶ τῆς λοιπῆς διαίτης, ὅπως ἢ ὀμαλῆς. πολεμούντων οὖν τῶν νομοθετῶν τῷ τῆς πλεονεξίας γένει πρῶτον μὲν ὁ περὶ τὴν δικαιοσύνην ἔπαινος ἠξήθη, καὶ πού τις καὶ ποιητῆς ἐφθέγγετο (Euripid. *Melan.* fr. 486 N2)

δικαιοσύνας τὸ χρύσειον πρόσωπον.
καὶ πάλιν (Soph. fr. 11 N2)

τὸ χρύσειον ὄμμα τὸ τὰς Δίκας.

ἀπεθεώθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Δίκης ὄνομα. ὥστε παρ' ἐνίοις καὶ βωμοὺς
καὶ θυσίας γίνεσθαι Δίκη. μετὰ ταύτην δὲ καὶ Σωφροσύνην καὶ Ἐγκράτειαν
ἐπισημασάντων καὶ πλεονεξίαν ἐκάλεσαν τὴν ἐν ἀπολαύσεσιν ὑπεροχὴν.
ὥστε

τὸν πειθαρχοῦντα τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν πολλῶν φήμῃ μετριάξειν περὶ τὰς
σωματικὰς ἡδονάς.

Σωκράτους βίος

Cyrrill. Contra Julianum VI 208: γράφει δὲ οὕτω περὶ αὐτοῦ

(sc. Σωκράτους) Πορφύριος ἐν τῷ τρίτῳ φιλοσόφων ἱστορίας

δημιουργὸν γὰρ γενέσθαι τὸν Σωκράτην, πατρῶα τέχνην χρώμενον τῇ λατυ-
πικῇ <Ἀριστόξενος ἱστορεῖ>. καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ἐνάτῃ λιθουργεῖν φησι
μεμαθηκέναι Σωκράτην. εἰ δὲ ὁ μὲν διὰ δυσμένειαν <ἀν>αξιόπιστος, Τίμαιος
δὲ διὰ ἡλικίαν, νεώτερος γὰρ ὁ Τίμαιος, Μενεδήμῳ τῷ Πυρραίῳ χρηστέον,
Πλάτωνος μὲν γεγονότι μαθητῇ, πρεσβυτέρῳ δὲ γεγονότι Ἀριστοξένου,
λέγοντι ἐν τῷ Φιλοκράτους, ὅτι οὐκ ἐπαύετο Σωκράτης οὔτε ὑπὲρ τοῦ πατρὸς
ὡς λιθουργοῦ λαλῶν, οὔτε ὑπὲρ τῆς μητρὸς ὡς μαίας.

Diogenes Laert. II 19: Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ, οὐ καὶ παιδικὰ
γενέσθαι φησὶν Ἀριστόξενος (sc. τὸν Σωκράτην).

Suda s. v. Σωκράτης: ... Ἀριστόξενος δὲ Ἀρχελάου πρώτων
αὐτὸν διακοῦσαι λέγει. γεγονέναι δὲ αὐτοῦ καὶ παιδικὰ, σφοδρότατόν τε
περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἀλλὰ ἀδικήματος χωρὶς, ὡς Πορφύριος ἐν τῇ φιλοσόφῳ
ἱστορίᾳ φησὶν.

Euseb. Praep. evang. XI 3: Πλάτων μέντοι κατανοήσας, ὡς εἶη
μία τις ἢ τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἐπιστήμη, πρώτος διεῖλε κτλ. ... φησὶ
δ' Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς Ἰνδῶν εἶναι τὸν λόγον τοῦτον. Ἀθήνησι γὰρ
ἐντυχεῖν Σωκράτει τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἓνα τινὰ, κάπειτα αὐτοῦ
πυνθάνεσθαι,
τί ποιῶν φιλοσοφοῖ. τοῦ δ' εἰπόντος, ὅτι ζητῶν περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου,
καταγελάσαι τὸν Ἰνδόν, λέγοντα μὴ δύνασθαι τινα τὰ ἀνθρώπινα κατιδεῖν
ἀγνοοῦντά γε τὰ θεῖα.

Cyrrill. Contra Julianum VI 185: φέρε γὰρ ἴδωμεν καὶ πρό γε
τῶν ἄλλων ὁποῖος ἦν ὁ διαβόητος παρ' αὐτοῖς Σωκράτης, κτλ. ... οὐ μὴν
ἔτι καὶ τοῖς Πορφυρίου γράμμασιν ἀντερεῖ ὅς τὸν ἐκάστου τῶν ἀρχαιοτέρων
ἀπεσημῆνατο βίον, κτλ. ... ἔφη τοίνυν ὡδὶ περὶ αὐτοῦ: λέγει δὲ ὁ Ἀρι-
στόξενος, ἀφηγοῦμενος τὸν βίον τοῦ Σωκράτους, ἀκηκοέναι Σπινθάρου τὰ
περὶ αὐτοῦ, ὅς ἦν εἷς τῶν τούτῳ ἐντυχόντων. τοῦτον λέγειν, ὅτι οὐ πολλοῖς
αὐτός γε πιθανωτέροις ἐντετυχηκώς εἶη, τοιαύτην εἶναι τὴν τε φωνὴν καὶ τὸ

στόμα καὶ τὸ ἐπιφαινόμενον ἦθος, καὶ πρὸς πᾶσι δὲ τοῖς εἰρημένοις τὴν τοῦ

εἶδους ιδιότητα. γίνεσθαι δὲ πού τοῦτο, ὅτε μὴ ὀργίζοιτο, ὅτε δὲ φλεχθεῖ
ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου, δεινὴν εἶναι τὴν ἀσχημοσύνην. οὐδενὸς γὰρ οὔτε
ὀνόματος ἀποσχέσθαι οὔτε πράγματος.

ib. 186: γέγραφε γὰρ ὡδὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ Πορφύριος: ἐν δὲ τοῖς περὶ
τὸν βίον τὰ μὲν ἄλλα εὐκόλον, καὶ μικρὰς δεόμενον παρασκευῆς εἰς τὰ καθ'
ἡμέραν γεγενῆσθαι. πρὸς δὲ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρήσιν σφοδρότερον μὲν
εἶναι, ἀδικίαν δὲ μὴ προσεῖναι. ἢ γὰρ ταῖς γαμεταῖς ἢ ταῖς κοιναῖς χρῆσθαι
μόναις. δύο δὲ σχεῖν γυναῖκας ἅμα, Ξανθίππην μὲν πολίτιν καὶ κοινοτέραν
πως, Μυρτῶ δὲ Ἀριστείδου θυγατριδὴν τοῦ Λυσιμάχου. καὶ τὴν μὲν Ξανθίπ-
πην περιπλακεῖσαν λαβεῖν, ἐξ ἧς ἑαυτῷ Λαμπροκλήης ἐγένετο. τὴν δὲ Μυρτῶ
γάμῳ, ἐξ ἧς Σωφρονίσκος καὶ Μενέξενος.

Theodoret. Graec. affect. curatio XII 61: καὶ ὁ Πορφύριος δὲ τὴν
φιλόσοφον ἱστορίαν συγγράψας πρῶτον μὲν αὐτὸν (sc. Σωκράτην) ἀκρόχολον
καὶ εὐόργητον εἶρηκε γεγενῆσθαι, Ἀριστοξένῳ μάρτυρι κεκρημένος τὸν
Σωκράτους βίον ξυγγεγραφότι. ἔφη γὰρ μηδενὶ ἐτέρῳ ἐντετυχηκέναι
πιθανωτέρῳ ἐκείνου. τοιαύτην εἶναι τὴν τε φωνὴν καὶ τῷ στόματι καὶ τὸ
ἐπιφαινόμενον ἦθος, καὶ πρὸς ἅπασιν δὲ τοῖς εἰρημένοις τὴν
τοῦ εἶδους ιδιότητα. γίνεσθαι δὲ τοῦτο, ὅτε μὴ ὀργίζοιτο. ὅτε δὲ ληφθεῖ
ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου, δεινὴν εἶναι τὴν ἀσχημοσύνην. οὐδενὸς γὰρ οὔτε
ὀνόματος ἀπέχεσθαι οὔτε τοῦ πράγματος. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα διεξελθὼν
δείκνυσιν αὐτὸν καὶ ταῖς ἡδυπαθείαις δεδουλωμένον. λέγει δὲ οὕτως: πρὸς δὲ
τὴν τῶν ἀφροδισίων χρήσιν σφοδρότερον μὲν εἶναι, ἀδικίαν δὲ μὴ προσεῖναι.
ἢ γὰρ ταῖς γαμεταῖς ἢ ταῖς κοιναῖς χρῆσθαι μόναις. δύο δὲ σχεῖν γυναῖκας
ἅμα, Ξανθίππην μὲν πολίτιν καὶ κοινοτέραν πως, Μυρτῶ δὲ Ἀριστείδου
θυγατριδὴν τοῦ Λυσιμάχου. καὶ τὴν μὲν Ξανθίππην προσπλακεῖσαν λαβεῖν,
ἐξ ἧς ὁ Λαμπροκλήης ἐγένετο, τὴν δὲ Μυρτῶ γαμηθεῖσαν, ἐξ ἧς Σωφρονίσκος
καὶ Μενέξενος. αὐτὰ δὲ ξυνάπτουσαι μάχην πρὸς ἀλλήλας, ἐπειδὴν παύ-
σαιτο, ἐπὶ τὸν Σωκράτην ὄρμων, διὰ τὸ μηδέποτε αὐτὰς μαχομένας δια-
κωλύειν, γελᾶν δὲ καὶ ἀλλήλαις καὶ αὐτῷ μαχομένας ὀρώντα. εἶναι δὲ φησὶν
αὐτὸν ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐνίοτε φιλαπεχθήμονα καὶ λοιδόρον καὶ ὑβριστικόν.
καὶ ταῦτα δὲ περὶ τοῦ Σωκράτους ὁ Πορφύριος ἔφη· ἐλέγετο δὲ περὶ αὐτοῦ
ὡς κτλ.

Plutarch. De Herodoti malignitate IX 856 c: ἐγγὺς δὲ τούτων
εἰσὶν οἱ τοῖς νόμοις ἐπαίνους τινὰς παρατιθέντες, ὡς ἐπὶ Σωκράτους Ἀριστό-
ξενος, ἀπαιδεύτων καὶ ἀμαθῆ καὶ ἀκόλαστον εἰπῶν, ἐπήνεγκεν: ἀδικία δ' οὐ
προσῆν.

Synesius Encomium calvitatis 81 a cap. 17: ἐπεὶ τοι καὶ Σωκρά-
την αὐτὰ ταῦτα φησὶν Ἀριστόξενος, ὡς φύσει ἐγεγόνει τραχὺς εἰς ὀργὴν, καὶ
ὅποτε κρατηθεῖ τῷ πάθει, διὰ πάσης ἀσχημοσύνης ἐβάδιζεν.

Athenaeus XIII 555 d: ἐκ τούτων οὖν τις ὀρμώμενος μέμψαιτ'
ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην καὶ τὴν
Ἀριστείδου Μυρτῶ, οὐ τοῦ δικαίου καλουμένου, οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγ-

χωροῦσιν, ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου. εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, Σάτυρος ὁ Περιπατητικός, Ἀριστόξενος, οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν ἰστορῶν τοῦτο ἐν τῷ περὶ εὐγενείας (fr. 75 R).

Plutarch. Aristides XXVII: Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἰερόνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικός καὶ Ἀριστοτέλης—εἰ δὴ τὸ περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον—ιστοροῦσι Μυρτῶ θυγατρίδην Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, γυναῖκα

μὲν ἐτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χηρεύουσαν διὰ πενίαν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην. πρὸς μὲν οὖν τούτους ἰκανῶς ὁ Παναίτιος ἐν τοῖς περὶ Σωκράτους ἀντίρηκεν.

Diogenes Laert. II 20: φησὶ δ' αὐτὸν (sc. Σωκράτην) Ἀριστόξενος ὁ Σπινθάρου καὶ χρηματίσασθαι. τιθέντα γοῦν τὸ βαλλόμενον κέρμα ἀθροίζειν, εἶτα διπλώσαντα πάλιν τιθέναι.

Schol. Platon. Apolog. 18 b: οὗτος ὁ Ἄνυτος Ἀνθεμίονος ἦν υἱός, Ἀθηναῖος γένος, Ἀλκιβιάδου ἐραστής, πλούσιος ἐκ βυρσοδεψικῆς. ὄθεν καὶ σκωπτόμενος ὑπὸ Σωκράτους διὰ τοῦτο κτλ. ἔπεισε μισθῷ Μέλητον ἀσεβείας γραφὴν δοῦναι κατὰ Σωκράτους. μέμνηται Λυσίας ἐν Σωκράτους ἀπολογία καὶ Ξενοφῶν ὁμοίως καὶ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Σωκράτους βίῳ.

Πλάτωνος βίος

Diogenes Laert. III 8: καὶ αὐτὸν (sc. Πλάτωνα) φησιν Ἀριστόξενος τρίς ἐστρατεῦσθαι, ἅπαξ μὲν εἰς Τάναγραν, δεύτερον δὲ εἰς Κόρινθον, τρίτον ἐπὶ Δηλίῳ. ἔνθα καὶ ἀριστεύσαι.

Lucian. De parasito 34, 861: Παράσιτος: ὁ δὲ Πλάτων ὀλίγας παρασιτήσας ἡμέρας τῷ τυράνῳ (sc. Διονυσίῳ) τοῦ παρασιτεῖν ὑπὸ ἀφύιας ἐξέπεσε, καὶ πάλιν Ἀθήναζε ἀφικόμενος καὶ φιλοπονήσας καὶ παρασκευάσας ἑαυτὸν ἀθις δευτέρῳ στόλῳ ἐπέπλευσε τῇ Σικελίᾳ καὶ δειπνήσας πάλιν ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ ἀμαθίας ἐξέπεσε. καὶ αὕτη ἡ συμφορὰ Πλάτωνι περὶ

Σικελίαν ὁμοία δοκεῖ γενέσθαι τῇ Νικίου.

Τυχιάδης: καὶ τίς, ὦ Σίμων, περὶ τούτου λέγει; Παράσιτος: πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, Ἀριστόξενος δὲ ὁ μουσικός πολλοῦ λόγου ἄξιος, καὶ αὐτὸς δὲ παράσιτος Νηλέως ἦν.

Euseb. Praep. evang. XV 2 (aus Aristocles): τίς δ' ἂν πεισθεῖη

τοῖς ὑπ' Ἀριστοξένου τοῦ μουσικοῦ λεγομένοις ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πλάτωνος; ἐν γὰρ τῇ πλάνῃ καὶ τῇ ἀποδημία φησὶν ἐπανίστασθαι καὶ ἀντοικοδομεῖν αὐτῷ τινὰς Περιπάτον ξένους ὄντας. οἴονται οὖν ἔνιοι ταῦτα περὶ Ἀριστοτέλους λέγειν αὐτὸν, Ἀριστοξένου διὰ παντός εὐφημοῦντος Ἀριστοτέλην.

Vita Aristotelis Marc. Z. 48 p. 2 Gigon, cap. 9 p. 98 Düring:

οὐκ ἄρα ἀντρκ<οδόμησεν Ἀριστοτέλης Πλάτ>ωνι <τὸ Λύκειον, ὡς Ἀρι-

στόξε>νος πρῶτος ἐσυκοφάντησε καὶ Ἀριστείδης ὕστερον ἠκολο<ύθησεν.

—Z. 118 p. 4 Gigon, cap. 25 p. 101 Düring: οὐ γὰρ ὡς Ἀριστόξενος καὶ Ἀριστείδης ὕστερον Πλάτωνος ζῶ<ντος καὶ ἐν Ἀκ>αδημία παιδεύοντος ἀντρκ<οδόμησεν ὁ> Ἀριστοτέλης τὸ Λύκ<ειον>.

Diogenes Laert. V 35: γεγόνασι δὲ Ἀριστοτέλεις ὀκτώ.

ἔβδομος παιδοτρίβης, οὗ μέμνηται Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ.

ib. III 37 (cf. ib. III 57): ἦν Πολιτείαν (sc. Πλάτωνος)

Ἀριστόξενός φησιν πᾶσαν σχεδὸν ἐν τοῖς Πρωταγόρου γεγράφθαι Ἀντιλογοῖς.

Porphyrus De vita Pythag. 53: πρὸς δὲ τούτοις τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη Σπεύσιππὸν τε καὶ Ἀριστόξενον καὶ Ξενοκράτη, ὡς φασὶν οἱ Πυθαγόρειοι, τὰ μὲν κάρπια σφετερίσασθαι διὰ βραχείας ἐπισκευῆς, τὰ δὲ ἐπιπόλαια καὶ ἐλαφρὰ καὶ ὅσα πρὸς διασκευὴν καὶ χλευασμὸν τοῦ διδασκα-

λείου ὑπὸ τῶν βασκάνως ὕστερον συκοφαντούντων προβάλλεται συναγαγεῖν

καὶ ὡς ἴδια τῆς αἰρέσεως καταχωρίσαι.

Περὶ μουσικῆς, Μουσικῆ ἀκρόασις, Πραξιδαμάντεια, Περὶ μελοποιίας

Aelian. De natura animal. II 11: Δάμωνα μὲν οὖν καὶ Σπίν-

θαρὸν καὶ Ἀριστόξενον καὶ Φιλόξενον καὶ ἄλλους ἐπαίειν μουσικῆς

κάλλιστα

καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξετάζεσθαι τήνδε τὴν σοφίαν θαυμαστὸν μὲν, ἄπιστον δὲ καὶ

παράλογον οὐδαμῶς. τὸ δὲ αἴτιον, ἄνθρωπος ζῷον ἐστὶ λογικὸν κτλ.

Alexander Aphrod. Comment. in Aristot. Topica 105 a 34:

θεῖη γὰρ ἂν τις ὡς ἔνδοξον τὸ ὑπὸ Ἴπποκράτους λεγόμενον ἐν ἰατρικῇ καὶ τὸ

ὑπὸ Ἀρχιμήδους ἐν γεωμετρίᾳ καὶ τὸ ὑπὸ Ἀριστοξένου ἐν μουσικῇ.

Themistius Orat. XXXIII Anfang: Ἀριστόξενος ὁ μουσικός

θηλυνομένην ἤδη τὴν μουσικὴν ἐπειράτο ἀναρρωννῶναι, αὐτὸς τε ἀγαπῶν τὰ ἀνδρικότερα τῶν κρουμάτων καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐπικελεύων τοῦ μαλθακοῦ ἀφεμένους φιλεργεῖν τὸ ἀρρενωπὸν ἐν τοῖς μέλεσιν. ἐπειδὴ οὖν τις ἤρετο αὐτὸν

τῶν συνήθων: τί δ' ἂν μοι γένοιτο πλέον ὑπεριδόντι μὲν τῆς νέας καὶ ἐπι-

τερποῦς αἰοιδῆς, τὴν δὲ παλαιὰν διαπονήσαντι; ἄσῃ, φησὶ, σπανιώτερον ἐν

τοῖς θεάτροις, ὡς οὐχ οἶόν τε ὄν πλήθει τε ἅμα ἀρεστὸν εἶναι καὶ ἀρχαῖον

τὴν ἐπιστήμην.

Philodem. De musica Pap. Herc. VIII 159 fr. 25 = fr. 76

Kemke: Ἀριστόξενος τὴν ὄβρασιν καὶ τὴν ἀκο[ῆ]ν λέγων [γεγεν]ῆσθαι

τὸ κύ[ρ]ιον τ[ῆ]ς ἐννοίας καὶ θειοτέρας τ[ῶ]ν ἄλλων αἰσθήσεων, οὐ μ[όν]ον

διὰ τὸ τετυφῶσθαι [μηδ]ὲν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ προάγειν καὶ παι-

[δεύειν καὶ] παντελῶς ἀναι[τι.....]ρείας παρασκευ[άζειν] τίς ἂν

πρὸς τοῦ..... [ἐλα]βε; καὶ διὰ τὸ κα[κία]ς δ[ε] παντελῶς ἀναι[τίου]ς

πα[ρ]έ]χεσθαι καὶ δι[ὰ τὸ] τοὺς ὀνοματοποιη.....

Plutarch. Quaestiones convivales VII 5, 2 (704 e): ἀκρασίας

μέν, ἔφη, καὶ αὐτὸς ἀπολύω τὸ φιλήκοον καὶ φιλοθέαμον. οὐ μὴν Ἀριστοξένω γε συμφέρομαι παντάπασι, ταύταις μόναις φάσκοντι ταῖς ἡδοναῖς τὸ καλῶς ἐπιλέγεσθαι.

Proclus in Platonis Timaeum I 27 c: ὀρθῶς γὰρ καὶ Ἀριστόξενον φάναι τὸν μουσικόν, ὡς αἱ τῶν φιλοσόφων διαθέσεις ἄχρι τῶν φθόγγων διατείνουσι τὸ ἐν ἅπασιν αὐτῶν τεταγμένον ἐμφανίζουσαι, καθάπερ οἶμαι καὶ ὁ μέγας οὐρανὸς κτλ.

Plutarch. De musica 1142 B 316: ὅτι δὲ παρὰ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰς μαθήσεις διόρθωσις ἢ διαστροφή γίνεται, δῆλον Ἀριστόξενος ἐποίησε. τῶν γὰρ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἡλικίαν φησὶ Τελεσίᾳ τῷ Θηβαίῳ συμβῆναι νέω μὲν ὄντι τραφήναι ἐν τῇ καλλίστῃ μουσικῇ καὶ μαθεῖν ἄλλα τε τῶν εὐδοκίμου-των καὶ δὴ καὶ τὰ Πινδάρου, τὰ τε Διονυσίου τοῦ Θηβαίου καὶ τὰ Λάμπρου καὶ τὰ Πρατίνου καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσοι τῶν λυρικῶν ἄνδρες ἐγένοντο ποιηταὶ κρουμάτων ἀγαθοί. καὶ ἀλλήσαι δὲ καλῶς καὶ περὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς συμπά-

σης παιδείας ἰκανῶς διαπονηθῆναι. παραλλάξαντα δὲ τὴν τῆς ἀκμῆς ἡλικίαν οὕτω σφόδρα ἐξαπατηθῆναι ὑπὸ τῆς σκηνικῆς τε καὶ ποικίλης μουσικῆς, ὡς καταφρονῆσαι τῶν καλῶν ἐκείνων, ἐν οἷς ἀνετράφη, τὰ Φιλοξένου δὲ καὶ Τιμοθέου ἐκμανθάνειν, καὶ τούτων αὐτῶν τὰ ποικιλώτατα καὶ πλείστην ἐν αὐτοῖς ἔχοντα καινοτομίαν. ὀρμήσαντά τ' ἐπὶ τὸ ποιεῖν μέλη καὶ διαπειρόμενον ἀμφοτέρων τῶν τρόπων, τοῦ τε Πινδαρίου καὶ Φιλοξενίου, μὴ δύνασθαι κατορθοῦν ἐν τῷ Φιλοξενίῳ γένει. γεγενῆσθαι δ' αἰτίαν τὴν ἐκ παιδὸς καλλίστην ἀγωγὴν.

Tatian. Oratio adv. Graecos 25: τί δέ μοι καὶ τεθηπέναι τὸν μυθικὸν ἀλλήτην; τί μοι καὶ κατὰ Ἀριστόξενον τὸν Θηβαῖον Ἀντιγενίδην πολυπραγμονεῖν; παραχωροῦμεν ὑμῖν τὰ μὴ ὠφέλιμα.

Athenaeus XIV 624b: ὁ δ' Ἀριστόξενος τὴν εὐρεσιν αὐτῆς (sc. τῆς Φρυγιστὶ ἀρμονίας) Ἰάγνιδι τῷ Φρυγί ἀνατίθησιν.

Vita Sophoclis 23: φησὶ δὲ Ἀριστόξενος ὡς πρῶτος τῶν Ἀθήνηθεν ποιητῶν (sc. Σοφοκλῆς) τὴν Φρυγίαν μελοποιᾶν εἰς τὰ ἴδια ἄσματα παρέλαβε καὶ τοῦ διθυραμβικοῦ τρόπου κατέμιξεν.

Plutarch. De musica 1136c 148: τὴν γοῦν Λύδιον ἀρμονίαν παραι-

τεῖται (sc. Πλάτων), ἐπειδὴ ὀξεῖα καὶ ἐπιτήδειος πρὸς θρῆνον. ἦ καὶ τὴν πρῶτην σύστασιν αὐτῆς φασὶ θρηνώδη τινὰ γενέσθαι. Ὀλυμπον γὰρ πρῶτον Ἀριστόξενος ἐν τῷ πρῶτῳ περὶ μουσικῆς ἐπὶ τῷ Πύθωνί φησιν ἐπικήδειον ἀλλήσαι Λυδιστί.

ib. 1136c 153: καὶ ἡ μιξολύδιος δὲ παθητικὴ τίς ἐστι, τραγωδίαις ἀρμόζουσα. Ἀριστόξενος δὲ φησὶ Σαπφῶ πρῶτην εὐρασθαι τὴν μιξολυδιστί, παρ' ἧς τοὺς τραγωδοποιοὺς μαθεῖν. λαβόντας γοῦν αὐτὴν συζευξάει τῇ δωριστί, ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀξιοματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικόν, μέμικται δὲ διὰ τούτων τραγωδία.

ib. 1136 e 160: τούτων δὲ τῶν ἀρμονιῶν τῆς μὲν θρηνωδικῆς τινος οὔσης, τῆς δ' ἐκκελυμένης, εἰκότως ὁ Πλάτων παραιτησάμενος αὐτὰς τὴν Δωριστί ὡς πολεμικοῖς ἀνδράσι καὶ σώφροσιν ἀρμόζουσαν εἴλετο. οὐ μὰ Δι' ἀγνοήσας, ὡς Ἀριστόξενός φησιν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν μουσικῶν, ὅτι καὶ ἐν ἐκείναις τι χρήσιμον ἦν πρὸς πολιτείαν φυλακτικὴν, πάνυ γὰρ προσέσχε

τῇ μουσικῇ ἐπιστήμῃ Πλάτων, ἀκουστῆς γενόμενος Δράκοντος τοῦ Ἀθηναίου καὶ Μεγίλλου τοῦ Ἀκραγαντίνου. ἀλλ' ἐπεὶ, ὡς προείπομεν, πολὺ τὸ σεμνὸν ἐστὶν ἐν τῇ Δωριστί, ταύτην προτίμησεν. οὐκ ἠγνόει δ' ὅτι πολλὰ Δώρια παρθένεια [ἄλλα] Ἀλκμάνι καὶ Πινδάρῳ καὶ Σιμωνίδῃ καὶ Βακχυλίδῃ πεποιήται, ἀλλὰ μὴν καὶ ἔτι προσόδια καὶ παιάνες, καὶ μέντοι ὅτι καὶ τραγικοὶ

οἴκτιοι ποτε ἐπὶ τοῦ Δωρίου τρόπου ἐμελωδήθησαν καὶ τινα ἐρωτικά. ἐξήρκει δ' αὐτῷ τὰ εἰς τὸν Ἄρη καὶ Ἀθηνᾶν καὶ τὰ σπονδεῖα. ἐπιρῶσαι γὰρ ταῦτα ἰκανὰ ἀνδρὸς σώφρονος ψυχῆν. καὶ περὶ τοῦ Λυδίου δ' οὐκ ἠγνόει καὶ περὶ τῆς Ἰάδος· ἠπίστατο γὰρ ὅτι ἡ τραγωδία ταύτη τῇ μελοποιίᾳ κέχρηται.

ib. 1134f 104: Ὀλυμπος δέ, ὡς Ἀριστόξενός φησιν, ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τῶν μουσικῶν τοῦ ἐναρμονίου γένους εὐρετῆς γεγενῆσθαι. τὰ γὰρ πρὸ ἐκείνου πάντα διάτονα καὶ χρωματικά ἦν. ὑπονοοῦσι δὲ τὴν εὐρεσιν τοιαύτην τινὰ γενέσθαι. ἀναστρεφόμενον τὸν Ὀλυμπον ἐν τῷ διατόνῳ καὶ διαβιβάζοντα τὸ μέλος πολλακίς ἐπὶ τὴν διάτονον παρυπάτην, τοτὲ μὲν ἀπὸ τῆς παραμέσης, τοτὲ δ' ἀπὸ τῆς μέσης, καὶ παραβαίνοντα τὴν διάτονον λιχανόν,

καταμαθεῖν τὸ κάλλος τοῦ ἦθους, καὶ οὕτω τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας συνεστηκὸς σύστημα θαυμάσαντα καὶ ἀποδεξάμενον, ἐν τούτῳ ποιεῖν ἐπὶ τοῦ Δωρίου τόνου. οὔτε γὰρ τῶν τοῦ διατόνου ἰδίων οὔτε τῶν τοῦ χρώματος ἄπτεσθαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τῆς ἀρμονίας. εἶναι δ' αὐτῷ τὰ πρῶτα τῶν ἐναρμονιῶν τοιαῦτα κτλ. τὰ μὲν οὖν πρῶτα τῶν ἐναρμονιῶν τοιαῦτα. ὕστερον δὲ τὸ ἡμιτόνιον διηρέθη ἐν τε τοῖς Λυδίοις καὶ ἐν τοῖς Φρυγίοις. φαίνεται δ' Ὀλυμπος αὐξήσας

μουσικὴν τῷ ἀγενήτῳ τι καὶ ἀγνοοῦμενον ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν εἰσαγαγεῖν, καὶ ἀρχηγὸς γενέσθαι τῆς Ἑλληνικῆς καὶ καλῆς μουσικῆς.

Clemens Stromateis VI cap. 11, 88, 1: προσήκει δὲ εἰ μάλᾳ τὸ ἐναρμόνιον γένος τῇ Δωριστί ἀρμονίᾳ, καὶ τῇ Φρυγιστί τὸ διάτονον, ὡς φησιν Ἀριστόξενος. ἡ τοίνυν ἀρμονία τοῦ βαρβάρου ψαλτηρίου (sc. Davids), τὸ σεμνὸν ἐμφαίνουσα τοῦ μέλους, ἀρχαιοτάτη τυγχάνουσα, ὑπόδειγμα Τερπάνδρῳ μάλιστα γίνεται πρὸς ἀρμονίαν τὴν Δώριον ὑμνοῦντι τὸν Δία ὧδε πῶς:

Zeῦ πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,

Zeῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὕμνων ἀρχάν (fr. 1 Diehl).

Plutarch. Quaestiones convivales VII 8, 1 (711 c): ταῦθ' (sc. ὑπόκρισιν πρέπουσαν τῷ ἦθει κτλ. in den platonischen Dialogen) οἱ μὲν

αύστηροι καὶ χαρίεντες (sc. παῖδες) ἠγάπησαν ὑπερφυῶς, οἱ δ' ἄνανδροι καὶ διατεθρυμμένοι τὰ ὦτα δι' ἄμουσίαν καὶ ἀπειροκαλίαν, οὓς φησιν Ἄριστόξενος
 χολῆν ἐμείν, ὅταν ἐναρμονίου ἀκούσωσιν, ἐξέβαλλον.

Diogenes Laert. I 42: Λάσον Χαρμαντίδου ἢ Σισυμβρίνου ἢ ὡς Ἄριστόξενος Χαβρίνου.

Athenaeus XI 467 a: τὸ δὲ σὰν ἀντὶ τοῦ σίγμα Δωρικῶς εἰρήκα-
 σιν. οἱ γὰρ μουσικοί, καθάπερ πολλάκις Ἄριστόξενός φησι, τὸ σίγμα λέγειν
 παρητοῦντο διὰ τὸ σκληρόστομον εἶναι καὶ ἀνεπιτήδειον αὐλῶ, τὸ δὲ ῥῶ διὰ
 τὸ εὐκόλον πολλάκις παραλαμβάνουσι. καὶ τοὺς ἵππους τοὺς τὸ ἐγκε-
 χαραγμένον ἔχοντας σαμφόρας καλοῦσιν. Ἄριστοφάνης Νεφέλαις (Vs. 122):

οὐτ' αὐτὸς οὐθ' ὁ ζύγιος οὐθ' ὁ σαμφόρας.

καὶ Πίνδαρος δὲ φησιν (fr. 70 b Sn.):

πρὶν μὲν ἔρπε σχοινοτένειά τ' αἰοιδᾶ

καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀπὸ στομάτων.

Dionys. Halicarn. De composit. verborum 14 p. 49 U.–R.

(cf. Eritoma 14 ib. p. 161 f): τῶν δὴ στοιχείων τε καὶ γραμμάτων οὐ μία
 πάντων φύσις, διαφορὰ δὲ αὐτῶν πρώτη μὲν, ὡς Ἄριστόξενος ὁ μουσικός
 ἀποφαίνεται, καθ' ἣν τὰ μὲν φωνὰς ἀποτελεῖ, τὰ δὲ ψόφους. φωνὰς μὲν τὰ
 λεγόμενα φωνήεντα, ψόφους δὲ τὰ λοιπὰ πάντα.

Athenaeus XIV 619 d: Ἄριστόξενος δὲ ἐν τετάρτῳ περὶ μουσι-
 κῆς: ἦδον, φησίν, αἱ ἀρχαῖαι γυναῖκες καλύκην τινὰ ὠδήν. Στησιχόρου δ' ἦν
 ποίημα (fr. 277 Page), ἐν ᾧ Καλύκη τις ὄνομα ἐρώσα Εὐάθλου νεανίσκου
 εὐχεται τῇ Ἀφροδίτῃ γαμηθῆναι αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ ὑπερείδεν ὁ νεανίσκος, κατε-
 κρήμνισεν ἑαυτήν. ἐγένετο δὲ τὸ πάθος περὶ Λευκάδα. σωφρονικὸν δὲ πᾶν
 κατεσκευάσεν ὁ ποιητὴς τὸ τῆς παρθένου ἦθος, οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου θελού-
 σης συγγενέσθαι τῷ νεανίσκῳ, ἀλλ' εὐχομένης εἰ δύναιτο γυνὴ τοῦ Εὐάθλου
 γενέσθαι κουριδία, ἢ εἰ τοῦτο μὴ δυνατόν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου.

Schol. Platon. Phaedo 108d: Γλαύκου τέχνη ση<μείωσαι> πα<ροι-
 μίαν> ἐπὶ τῶν μὴ ῥαδίως κατεργαζομένων, ἥτοι ἐπὶ τῶν πᾶν ἐπιμελῶς καὶ
 ἐντέχνως εἰργασμένων. Ἴππασος γὰρ τις κατεσκεύασε χαλκοῦς τέτταρας
 δίσκους οὕτως, ὥστε τὰς μὲν διαμέτρους αὐτῶν ἴσας ὑπάρχειν, τὸ δὲ τοῦ
 πρώτου δίσκου πάχος ἐπίτριτον μὲν εἶναι τοῦ δευτέρου, ἡμιόλιον δὲ τοῦ
 τρίτου, διπλάσιον δὲ τοῦ τετάρτου, κρουομένους δὲ τούτους ἐπιτελεῖν συμ-
 φωνίαν τινά. καὶ λέγεται Γλαῦκον ἰδόντα τοὺς ἐπὶ τῶν δίσκων φθόγγους,
 πρώτων ἐγχειρῆσαι δι' αὐτῶν χειρουργεῖν, καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς πραγματείας
 ἔτι καὶ νῦν λέγεσθαι τὴν καλουμένην Γλαύκου τέχνην. μέμνηται δὲ τούτων
 Ἄριστόξενος ἐν τῷ περὶ τῆς μουσικῆς ἀκροάσεως καὶ <Νι>κοκλῆς ἐν τῷ
 περὶ θεωρίας.

Harpocration s. v. Μουσαῖος: περὶ δὲ Μουσαίου Ἄριστόξενος ἐν
 τοῖς Πραξιδαμαντίοις φησὶν ὅτι οἱ μὲν ἐκ Θράκης εἰρήκασιν τὸν ἄνδρα εἶναι,

οἱ δὲ αὐτόχθονα ἐξ Ἐλευσίνος. εἰρήκασιν δὲ περὶ αὐτοῦ ἄλλοι τε καὶ
 Γλαῦκος.

Anecdoton Osanni, Lexicon Vindobonense ed. Nauck p. 273:

ἢ δὲ δοκοῦσα ἀρχαία Ἰλιάς, λεγομένη δὲ Ἀπελλικῶνος, προοίμιον ἔχει
 τοῦτο·

Μούσας ἀεῖδω καὶ Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,

ὡς καὶ Νικάνωρ μέμνηται καὶ Κράτης ἐν τοῖς διορθωτικοῖς. Ἄριστόξενος
 δ' ἐν α Πραξιδαμαντείῳ φησὶν κατὰ τινὰς ἔχειν·

Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,

ὅπως δὴ μῆνις τε χόλος θ' ἔλε Πηλεΐωνα,

Λητοῦς τ' ἀγλαὸν υἱόν· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθεῖς.

Porphyrius In Ptolemaei Harmonica comment. p. 125, 24

Düring: καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ μελοποιίας φαίνεται δοκιμάζων (sc. Ἄρι-
 στόξενος) τόνον καὶ δηλονότι τῶν ἰβ μονάδων ὑποτιθέμενος ὡς ἐλάχιστον
 ὄντα τῶν ἐχόντων ἡμισυ καὶ τρίτον καὶ τέταρτον διὰ τὴν τοῦ τόνου εἰς γ καὶ
 δ' καὶ ζ διαίρεσιν, ἢ προιόντος τοῦ λόγου φανερά γενήσεται.

Περὶ ὀργάνων, Περὶ αὐλῶν, Περὶ αὐλητῶν, Περὶ αὐλῶν τρήσεως

Philodem. De musica V. H. I col. XXIX p. 99, 12 Kemke:

νῦν τοῖνον λέγω καὶ τοὺς κρουματοποιούς οὐκ ἑμαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν
 συνή[θ]ειαν καὶ τὸν Ἄριστόξεν[ο]ν, ὃ[ν] ἐπ[ι]νομάζουσιν τὸν μουσ[ικ]όν,
 <καλεῖν

μουσικούς>, καὶ [τοὺς] μουσικούς καὶ ἀσήμαντα μὲν ἀ[ν]αδιδόναί, καθάπερ
 τὰ

δι[ἀ] τῶν ὀργάνων καὶ τὰ τερ[ετιζόμε]να.

Athenaeus IV 174 e: ὁ μέντοι Ἄριστόξενος προκρίνει τὰ ἐντατὰ
 καὶ καθαπτὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἐμπνευστῶν, ῥᾶω εἶναι φάσκων τὰ
 ἐμπνευστά.

πολλοὺς γὰρ μὴ διδασθέντας αὐλεῖν τε καὶ συρίζειν, ὥσπερ τοὺς ποιμένας.

ib. IV 184 d: Ἄριστόξενος δὲ καὶ Ἐπαμεινώνδαν τὸν Θηβαῖον
 αὐλεῖν μαθεῖν παρὰ Ὀλυμπιοδώρῳ καὶ Ὀρθαγόρῳ.

ib. IV 182 f: Ἄριστόξενος δ' ἔκφυλα ὄργανα καλεῖ φοίνικας καὶ
 πηκτίδας καὶ μαγάδιδας σαμβύκας τε καὶ τρίγωνα καὶ κλεψιάμβους καὶ
 σκιν-
 δαψοὺς καὶ τὸ ἐννεάχορδον καλούμενον.

Hesychius Lexicon s. v. κλεψιάμβοι: Ἄριστόξενος· μέλη τινὰ
 παρὰ Ἀλκμᾶνι.

Athenaeus XIV 635 e: πηκτίς δὲ καὶ μάγαδις ταυτόν, καθά φησιν
 ὁ Ἄριστόξενος καὶ Μέναιχμος ὁ Σικυώνιος ἐν τοῖς περὶ τεχνιτῶν. καὶ τὴν
 Σαπφῶ

δὲ φησιν οὗτος, ἥτις ἐστὶν Ἀνακρέοντος πρεσβυτέρα, πρώτην χρῆσασθαι τῇ
 πηκτίδι.

ib. XIV 635 b: Ἄριστόξενος δὲ τὴν μάγαδιν καὶ τὴν πηκτίδα

χωρίς πλήκτρον διὰ ψαλμοῦ παρέχεσθαι τὴν χρεῖαν. διόπερ καὶ Πίνδαρον εἰρηκέναι ἐν τῷ πρὸς Ἰέρωνα σκολίῳ (fr. 125 Sn.), τὴν μάγαδιν ὀνομάσαντα ψαλμὸν ἀντίθογγον, διὰ τὸ διὰ δύο γενῶν ἅμα καὶ διὰ πασῶν ἔχειν τὴν συνωδίαν ἀνδρῶν τε καὶ παίδων.

ib. XIV 634 de: Ἀρίσταρχος ὁ γραμματικὸς γένος αὐλοῦ φησὶν εἶναι τὸν μάγαδιν, οὗτ' Ἀριστοξένου τοῦτ' εἰπόντος ἐν τοῖς περὶ αὐλητῶν ἢ ἐν τοῖς περὶ αὐλῶν καὶ ὀργάνων, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Ἀρχεστράτου.

ib. XIV 634 e: Δίδυμος ὁ γραμματικὸς ἐν ταῖς εἰς Ἴωνα ἀντεξ-ηγήσεσιν μάγαδιν αὐλὸν ἀκούει τὸν κιθαριστήριον. οὗ μνημονεύειν Ἀριστοξένον ἐν πρώτῳ περὶ αὐλῶν τρήσεως, λέγοντα πέντε γένη εἶναι αὐλῶν, παρθενίους παιδικούς κιθαριστηρίους τελείους ὑπερτελείους.

Ammonius De adfinium vocabulorum differentia p. 151 Ammon: κίθαρις καὶ κιθάρα διαφέρει, φησὶν Ἀριστοξένος ἐν τῷ περὶ ὀργάνων. κίθαρις γὰρ ἐστὶν ἡ λύρα, καὶ οἱ χρώμενοι αὐτῇ κιθαρισταί, οὓς ἡμεῖς λυρῶδους φάμεν. κιθάρα δὲ ἡ χρῆται ὁ κιθαρωδός.

Περὶ χορῶν, Περὶ τραγικῆς ὀρχήσεως, Συγκρίσεις

Athenaeus XIV 630c: τρεῖς δ' εἰσὶ τῆς σκηνηκῆς ποιήσεως ὀρχήσεις, τραγικὴ κωμικὴ σατυρικὴ. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως τρεῖς, πυρρίχη γυμνοπαιδικὴ ὑπορχηματικὴ. καὶ ἐστὶν ὁμοία ἢ μὲν πυρρίχη τῇ σατυρικῇ, ἀμφοτέραι γὰρ διὰ τάχους. πολεμικὴ δὲ δοκεῖ εἶναι ἡ πυρρίχη. ἔνοπλοι γὰρ αὐτὴν παῖδες ὀρχοῦνται. τάχους δὲ δεῖ τῷ πολέμῳ εἰς τὸ διώκειν καὶ εἰς τὸ ἠττωμένους φεύγειν μὴδὲ μένειν μὴδ' αἰδεῖσθαι κακοὺς εἶναι" (Herodotus I 55). ἡ δὲ γυμνοπαιδικὴ παρεμφερὴς ἐστὶ τῇ τραγικῇ ὀρχήσει, ἥτις ἐμμέλεια καλεῖται. ἐν ἑκατέρῃ δὲ ὁράται τὸ βαρὺ καὶ σεμνόν. ἡ δ' ὑπορχηματικὴ τῇ κωμικῇ οἰκειοῦται, ἥτις καλεῖται κόρδαξ. παιγνιώδεις δ' εἰσὶν ἀμφοτέραι.

Ἀριστόξενος δὲ φησὶ τὴν πυρρίχην ἀπὸ Πυρρίχου Λάκωνος τὸ γένος τὴν προσηγορίαν λαβεῖν. Λακωνικὸν δ' εἶναι μέχρι καὶ νῦν ὄνομα τὸν Πύρριχον. ἐμφανίζει δ' ἡ ὀρχησις πολεμικὴ οὕσα ὡς Λακεδαιμονίων τὸ εὔρημα.

πολεμικοὶ δ' εἰσὶν οἱ Λάκωνες, ὧν καὶ οἱ υἱοὶ τὰ ἐμβατήρια μέλη ἀναλαμβάνουσιν, ἅπερ καὶ ἐνόπλια καλεῖται. καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς πολέμοις τὰ Τυρταίου ποιήματα ἀπομνημονεύοντες ἔρρυθμον κίνησιν ποιοῦνται.

Anecdota Graeca ed. Bekker I 101, 17: ὅτι δὴ γένος ὀρχησμοῦ ὁ κόρδαξ, Ἀριστόξενος ἐν τῷ περὶ τραγικῆς ὀρχήσεως δηλοῖ οὕτως: ἦν δὲ τὸ μὲν εἶδος τῆς τραγικῆς ὀρχήσεως ἡ καλουμένη ἐμμέλεια, καθάπερ τῆς σατυρικῆς ἢ καλουμένη σίκιννις, τῆς δὲ κωμικῆς ὁ καλούμενος κόρδαξ.

Harpocration s. v. κορδακισμός: ὁ κόρδαξ κωμικῆς ὀρχησεώς ἐστὶν εἶδος, καθάπερ φησὶν Ἀριστόξενος ἐν τῷ περὶ τῆς τραγικῆς ὀρχήσεως. ἐστὶ δὲ τοῦνομα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμωδίᾳ, ὡς παρὰ Νικοφῶντι.

Etymologicum Magnum s. v. σίκιννις: σατυρικὴ ὀρχησις, ἐμμέ-

λεια δὲ τραγικὴ, κόρδαξ δὲ κωμικὴ, ὡς Ἀριστόξενος ἐν πρώτῳ περὶ τραγικῆς ὀρχήσεως.

Athenaeus XIV 630 b: καλεῖται δ' ἡ μὲν σατυρικὴ ὀρχησις, ὡς φησὶν Ἀριστοκλῆς ἐν πρώτῳ περὶ χορῶν, σίκιννις, καὶ οἱ σάτυροι σικιννισταί. τινὲς δὲ φασὶν Σίκιννόν τινα βάρβαρον εὐρετὴν αὐτῆς γενέσθαι, ἄλλοι δὲ Κρήτα λέγουσι τὸ γένος εἶναι τὸν Σίκιννον. ὀρχησται δ' οἱ Κρήτες, ὡς φησὶν Ἀριστόξενος.

ib. XIV 631 b: εἰσὶν δὲ ἡ γυμνοπαιδικὴ τῇ καλουμένη ἀναπάλη παρὰ τοῖς παλαιοῖς. γυμνοὶ γὰρ ὀρχοῦνται οἱ παῖδες πάντες, ἐρρυθμοὺς φορὰς τινὰς ἀποτελοῦντες καὶ σχήματά τινα τῶν χειρῶν κατὰ τὸ ἀνάπαλον, ὥστ' ἐμφαίνειν θεωρήματά τινα τῆς παλαίστρας καὶ τοῦ παγκρατίου, κινουν-τες ἐρρυθμῶς τοὺς πόδας. τρόποι δ' αὐτῆς οἱ τε ὠσχοφορικοὶ καὶ οἱ βακχικοί, ὥστε καὶ [τὴν ὀρχησιν] ταύτην εἰς τὸν Διόνυσον ἀναφέρεσθαι. Ἀριστόξενος δὲ φησὶν ὡς οἱ παλαιοὶ γυμναζόμενοι πρώτον ἐν τῇ γυμνοπαιδικῇ εἰς τὴν πυρρίχην ἐχώρουσαν πρὸ τοῦ εἰσιέναι εἰς τὸ θέατρον.

ib. XIV 631 d: εἰσὶ δὲ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις ὡσπερ καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησι σπουδαῖαι καὶ φαῦλαι ὀρχήσεις. ὁ μὲν κόρδαξ παρ' Ἑλλησι φορτικός, ἡ δὲ ἐμμέλεια σπουδαία, καθάπερ καὶ ἡ παρὰ Ἀρκάσι κίδαρις, παρὰ Σικυωνίοις τε ὁ ἀλητήρ. οὕτως δὲ καὶ ἐν Ἰθάκῃ καλεῖται ἀλητήρ, ὡς ἴστορεῖ Ἀριστόξενος ἐν πρώτῳ συγκρίσεων.

ib. XIV 621 c: φησὶ δὲ ὁ Ἀριστόξενος τὴν μὲν ἰλαρωδίαν σεμνὴν οὖσαν παρὰ τὴν τραγωδίαν εἶναι, τὴν δὲ μαγωδίαν παρὰ τὴν κωμωδίαν. πολλάκις δὲ οἱ μαγῶδοι καὶ κωμικὰς ὑποθέσεις λαβόντες ὑπεκρίθησαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἀγωγὴν καὶ διάθεσιν. ἔσχεν δὲ τοῦνομα ἡ μαγωδία ἀπὸ τοῦ οἰοῦναι μαγικά προφέρεσθαι καὶ φαρμάκων ἐμφανίζειν δυνάμεις.

ib. XIV 620 e: Ἀριστόξενος δὲ φησὶ τὸν μὲν ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα πρόσωπα ὑποκρινόμενον μαγῶδον καλεῖσθαι, τὸν δὲ γυναικεῖα ἀνδρεῖοις λυσιφῶδον. τὰ αὐτὰ δὲ μέλη ἄδουσιν, καὶ τὰλλα πάντα δ' ἐστὶν ὅμοια.

ib. I 22b: ὀρχήσεις δὲ ἐθνικαὶ αἶδε, Λακωνικαὶ Τροϊζήνιαι Ἐπιζεφύριοι Κρητικαὶ Ἴωνικαὶ Μαντινικαὶ, ἃς προκρίνει Ἀριστόξενος διὰ τὴν τῶν χειρῶν κίνησιν.

Περὶ τραγωδοποιῶν

Ammonius De adfinium vocabulorum differentia p. 239 Ammon: ῥύεσθαι καὶ ἐρύεσθαι διαφέρει. Ἀριστόξενος ἐν τῷ πρώτῳ τραγωδοποιῶν περὶ νεωτέρων οὕτω φησὶ κατὰ λέξιν: ῥύεσθαι καὶ ἐρύεσθαι διαφορὰν ἔχει πρὸς ἄλληλα. τὸ μὲν γὰρ ῥύεσθαι ἐκ θανάτου ἔλκειν, τὸ δὲ ἐρύεσθαι φυλάττειν.

Diogenes Laert. V 92 (He fr. 181): φησὶ δ' Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ τραγωδίας αὐτὸν (sc. Ἡρακλείδην τὸν Ποντικόν) ποιεῖν καὶ Θέσπιδος αὐτὰς ἐπιγράφειν.

Vita Sophoclis 1: Σοφοκλῆς τὸ μὲν γένος ἦν Ἀθηναῖος, υἱὸς δὲ Σοφίλλου, ὃς οὔτε ὡς Ἀριστόξενός φησι τέκτων ἢ χαλκεὺς ἦν, οὔτε ὡς Ἴστρος μαχαιροποιὸς τὴν ἐργασίαν, τυχὸν δ' ἐκέκτητο δούλους χαλκείας ἢ τέκτονας.

Zenobius II 85: βέβληκ' Ἀχιλλεὺς δύο κύβω καὶ τέτταρα: τοῦτο Εὐριπίδου ἐστὶ (fr. 888 N2). καὶ Ἀριστόξενος δὲ φησιν ὅτι Εὐριπίδης διορθῶν τὸν Τήλεφον ἐξείλε τὴν πεττεῖαν.

TELESTOY BIOS

Apollonius Hist. Mirab. 40: Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς ἐν τῷ Τελέστου βίῳ φησίν, ὅπερ ἐν Ἰταλία συνεκέρησεν, ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν γίνεσθαι πάθη, ὧν □ ἐῖναι καὶ τὸ περὶ τὰς γυναῖκας γενόμενον ἄτοπον. ἐκστάσεις γὰρ γίνεσθαι τοιαύτας, ὥστε ἐνίοτε καθημένους καὶ δειπνοῦσας ὡς καλοῦντός τινος ὑπακούειν, εἶτα ἐκπηδᾶν ἀκατασχέτους γιγνομένας καὶ τρέχειν ἐκτὸς τῆς πόλεως. μαντευομένοι δὲ τοῖς Λοκροῖς καὶ Ῥηγίνοις περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ πάθους εἰπεῖν τὸν θεὸν παιᾶνας ἄδειν ἔαρινους [δωδεκάτης] ἡμέρας ξ, ὅθεν πολλοὺς γενέσθαι παιανογράφους ἐν τῇ Ἰταλία. Σύμμικτα συμποτικά

Plutarch. De musica 1146 e 436: εἰ γὰρ που [καὶ] χρησίμη (sc. ἡ μουσική), καὶ παρὰ πότον, ὡς ὁ καλὸς Ὅμηρος ἀπέφηνε. μολπή—γὰρ πού φησιν—ὀρχηστὺς τε, τὰ γὰρ τ' ἀναθήματα δαιτός" (Homer α 152). καὶ μοι μηδεὶς ὑπολαβέτω, ὅτι πρὸς τέρψιν μόνον χρησίμη ᾠήθη μουσικὴν Ὅμηρος διὰ τούτων, ἀλλὰ γὰρ βαθυτέρος ἐστὶ νοῦς ἐγκεκρυμμένος τοῖς ἔπεσιν. εἰς γὰρ ὠφέλειαν καὶ βοήθειαν τὴν μεγίστην <τοῖς τοι>ούτοις καιροῖς παρέλαβε μουσικὴν, λέγω δ' εἰς τὰ δεῖπνα καὶ τὰς συνουσίας τῶν ἀρχαίων. συνέβαινε γὰρ εἰσάγεσθαι μουσικὴν ὡς ἰκανὴν ἀντισπᾶν καὶ πρᾶναι τὴν τοῦ οἴνου ὑπόθετον δύναμιν, καθάπερ πού φησι καὶ ὁ ὑμέτερος Ἀριστόξενος.

ἐκεῖνος γὰρ ἔλεγεν εἰσάγεσθαι μουσικὴν, παρ' ὅσον ὁ μὲν οἶνος σφάλλιν πέφυκε τῶν ἄδην αὐτῷ χρησαμένων τὰ τε σώματα καὶ τὰς διανοίας, ἡ δὲ μουσικὴ τῇ περὶ αὐτὴν τάξει τε καὶ συμμετρίᾳ εἰς τὴν ἐναντίαν κατάστασιν ἄγει τε καὶ πρᾶναι. παρὰ τοῦτον οὖν τὸν καιρὸν ὡς βοηθήματι τῇ μουσικῇ τοὺς ἀρχαίους φησὶ κεχρησθαι Ὅμηρος.

Strabo I 2, 3: διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἰ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρῶτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν ψιλλῆς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ. ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ ψάλλειν καὶ λυρίζειν καὶ ἀυλεῖν διδάσκοντες μεταποιῶνται τῆς ἀρετῆς ταύτης. παιδευτικοὶ γὰρ εἶναι φασι καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. ταῦτα δ' οὐ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκούειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς αἰδοὺς σωφρονιστὰς εἶρηκε, καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήστρας φύλακα

ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν

Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν εἴρυσθαι ἄκοιτιν (Homer γ 267/8), τὸν τε Αἴγισθον οὐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ τὸν μὲν αἰδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην κάλλιπεν (Homer γ 270),

τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὄνδε δόμονδε (Homer γ 272).

Athenaeus XIV 632a: διόπερ Ἀριστόξενος ἐν τοῖς Συμμίκτοις συμποτικοῖς: ὅμοιον, φησί, ποιούμεν Ποσειδωνιάταις τοῖς ἐν τῷ Τυρρητικῷ κόλπῳ κατοικοῦσιν. οἷς συνέβη τὰ μὲν ἐξ ἀρχῆς Ἑλλήσιν οὖσιν ἐκβεβαρβαρῶσθαι Τυρρηνοῖς [ἢ Ῥωμαίοις] γεγονόσι, καὶ τὴν τε φωνὴν μεταβεβληκέναι τὰ τε λοιπὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἄγειν δὲ μίαν τινὰ αὐτοὺς τῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἔτι καὶ νῦν, ἐν ἣ συνιόντες ἀναμιμνήσκονται τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ὀνομάτων τε καὶ νομίμων, καὶ ἀπολοφυράμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀποδοκρῶσαντες ἀπέρχονται. οὕτω δὲ οὖν, φησί, καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ καὶ τὰ θέατρα ἐκβεβαρβάρωται καὶ εἰς μεγάλην διαφθορὰν προελήλυθεν ἡ πάνδημος αὕτη μουσικὴ, καθ' αὐτοὺς γενόμενοι ὀλίγοι ἀναμιμνησκόμεθα οἷα ἦν ἡ μουσικὴ.

Suda s. v. Σκολιόν (cf. Diccaearchus fr. 88): ὡς μὲν Δικαίαρχος κτλ. ὡς δὲ Ἀριστόξενος καὶ Φύλλις ὁ μουσικὸς, ὅτι ἐν τοῖς γάμοις περὶ μίαν τράπεζαν πολλὰς κλίνας τιθέντες, παρὰ μέρος ἐξῆς μυρρίνας ἔχοντες ἦδον γνάμας καὶ ἐρωτικά σύντονα. ἡ δὲ περίοδος σκολιὰ ἐγίνετο διὰ τὴν θέσιν τῶν κλινῶν.

Diogenes Laert. IV 15: ἔκτος (sc. Ξενοκράτης) ἄσματα γεγραφώς, ὡς φησιν Ἀριστόξενος.

Plutarch. Ne suaviter quidem vivi posse sec. Epicuri decreta XIII 1095 e: ἐν δὲ συμποσίῳ Θεοφράστου περὶ συμφωνιῶν διαλεγόμενον καὶ Ἀριστοξένου περὶ μεταβολῶν καὶ Ἀριστοτέλους περὶ Ὁμήρου. ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ UNDBESTIMMBARES

Porphyrus In Ptolemaei Harmonica comment. p. 80, 18 Düring: ὁ μέντοι Ἀριστόξενος ἀληπτότερον οὐκ ἐπὶ τῶν ψόφων πεποιήται τὸν λόγον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς φωνῆς, ἣν ἡμεῖς προέμεθα, τῷ λέγεσθαι τινὰς ψόφους ὑπερβάλλειν τὴν ἡμετέραν ἀκοὴν καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀκούεσθαι, ὡς ἐπιδειξόμεν.

οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας φωνῆς καὶ ἀκοῆς ποιούμενος τὸν λόγον. ἐν μὲν τινι τῶν συμμίκτων ὑπομνημάτων φησὶ τὸ μέγιστον καὶ ἐλάχιστον διάστημα ὑπεναντίως ἔχειν τῇ δυνάμει πρὸς τὴν αἴσθησιν ἡμῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ μέγα φθεγγόμενοι θάπτον ἀπαγορευόμεν ἢ ἀκούοντες, ἐπὶ δὲ τὸ μικρὸν αἰσθανόμενοι πρότερον ἢ μελωδοῦντες.

Athenaeus XIV 619 e: ἐν δὲ τοῖς κατὰ βραχὺ ὑπομνήμασιν ὁ Ἀριστόξενος: Ἴφικλος, φησίν, Ἀρπαλύκην ἐρασθεῖσαν ὑπερείδεν. ἡ δὲ ἀπέ-

θανεν καὶ γίνεται ἐπ' αὐτῆ παρθένους ἀγῶν ᾠδῆς, ἥτις Ἀρπαλύκη, φησί, καλεῖται

Diogenes Laert. I 107: Ἀριστόξενος δέ φησιν ἐν τοῖς σποράδην οὐ πόρρω Τίμωνος αὐτὸν (sc. Μύσωνα) καὶ Ἀπημάντου γεγονέναι, μισανθραπεῖν γάρ. ὁφθῆναι γοῦν ἐν Λακεδαιμόνι μόνον ἐπ' ἐρημίας γελῶντα. ἄφνω δέ τινος ἐπιστάντος καὶ πυθομένου διὰ τί μηδενὸς παρόντος γελᾷ, φάναι: δι' αὐτὸ τοῦτο. φησί δ' Ἀριστόξενος ὅτι ἔνθεν καὶ ἄδοξος ἦν, ὅτι μηδὲ πόλεως ἀλλὰ κόμης, καὶ ταῦτα ἀφανοῦς. ὅθεν διὰ τὴν ἀδοξίαν αὐτοῦ καὶ τὰ αὐτοῦ τινος Πεισιστράτῳ περιθεῖναι τῷ τυράννῳ, χωρὶς Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου. μέμνηται γὰρ αὐτοῦ καὶ οὗτος ἐν τῷ Πρωταγόρῳ, ἀντὶ Περιάνδρου θεῖς αὐτόν.

ib. IX 40: Ἀριστόξενος δ' ἐν τοῖς Ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι φησι Πλάτωνα θελήσαι συμφλέξει τὰ Δημοκρίτου συγγράμματα, ὅποσα ἐδυνήθη συναγαγεῖν, Ἀμύκλαν δὲ καὶ Κλεινίαν τοὺς Πυθαγορικοὺς κωλύσαι αὐτόν ὡς οὐδὲν ὄφελος. παρὰ πολλοῖς γὰρ εἶναι ἤδη τὰ βιβλία. καὶ δῆλον δέ. πάντων γὰρ σχεδὸν τῶν ἀρχαίων μεμνημένος ὁ Πλάτων οὐδαμοῦ Δημοκρίτου διαμνημονεύει, ἀλλ' οὐδ' ἐνθ' ἀντειπεῖν τι αὐτῷ δέοι, δῆλον <ὅτι> εἰδῶς ὡς πρὸς τὸν ἄριστον αὐτῷ τῶν φιλοσόφων <ὁ ἀγῶν> ἔσοιτο.

Plutarch. Alexander IV (cf. Photius Bibliotheca p. 395 b 18ff. Becker): ὅτι δὲ τοῦ χρωτὸς ἠδιστον ἀπέπνει, καὶ τὸ στόμα κατεῖχεν εὐωδία καὶ τὴν σάρκα πάσαν, ὥστε πληροῦσθαι τοὺς χιτωνίσκους, ἀνέγνωμεν

ἐν ὑπομνήμασιν Ἀριστοξενεῖοις. αἰτία δ' ἴσως ἢ τοῦ σώματος κράσις, πολυθερμος οὖσα καὶ πυρώδης. ἢ γὰρ εὐωδία γίνεται πέψει τῶν ὑγρῶν ὑπὸ θερμότητος, ὡς οἶεται Θεόφραστος.

Aelian. De natura animal. VIII 7: Ἀριστόξενος δέ πού φησιν ἄνδρα ταῖς χερσὶν ὄφιν τινὰ ἀποκτεῖναι καὶ μὴ δηχθέντα ὅμως [θιγόντα]

ἀποθανεῖν. καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ αὐτοῦ, ἦν ἔτυχε φορῶν ὅτε τὸν ὄφιν ἀνήρει, καὶ ἐκείνην σαπῆναι οὐ μετὰ μακρόν.

Apollonius Hist. mirab. 30: Ἀριστόξενος δὲ ὁ μουσικὸς <τοὺς> τετραταῖζοντας τὴν ἐλξίνην φησὶν βοτάνην μετὰ ἐλαίου τριβομένην καὶ συγχιρομένην πρὸ τῆς λήψεως ἀπολύειν τοῦ πάθους.

Athenaeus I 19 f: Εὐδίκος δὲ ὁ γελωτοποιὸς ἠυδοκίμει μιμούμενος παλαιστὰς καὶ πύκτας, ὡς φησιν Ἀριστόξενος. Στράτων δ' ὁ Ταραντίνος

ἐθαυμάζετο τοὺς διθυράμβους μιμούμενος, τὰς δὲ κιθαρωδίας οἱ περὶ τὸν ἐξ Ἰταλίας Οἰνώπαν, ὃς καὶ Κύκλωπα εἰσήγαγε τερετίζοντα καὶ ναυαγὸν Ὀδυσσεῖα σολοικίζοντα, ὁ αὐτός φησι.

ib. XIV 638 b: Ἀριστόξενος δέ φησιν: ὥσπερ τῶν ἐξαμέτρων τινὲς ἐπὶ τὸ γελοῖον παρωδᾶς εἶδρον, οὕτως καὶ τῆς κιθαρωδίας πρῶτος Οἰνώπας. ὃν ἐζήλωσαν Πολύευκτός τε ὁ Ἀχαιοὺς καὶ Διοκλῆς ὁ Κυναιθεύς.

Eustath. In Iliad. N 359 πείραρ ἐπαλλάξαντες: ἐστὶ δὲ τὸ ἐπαλλάξαντες ἀντὶ τοῦ συνάξαντες, συνδήσαντες, συνάψαντες. ὅθεν, φησὶν ὁ μουσικὸς Ἀριστόξενος, πλεονάζει τῆ τοιαύτῃ λέξει, ἐπηλλαγμένα λέγων τὰ συνημμένα.

Etymologicum Magnum s. v. Λιπερνῆτις: θηλυκόν, τὸ ἀρσενικόν λιπερνῆτης. σημαίνει τὸν ἐνδεῆ καὶ πτωχὸν παρὰ τὸ λείπεσθαι ἐρνέων, ὃ ἐστὶ φυτῶν. ἢ λιπερνῆτας φησὶν Ἀριστόξενος τοὺς ἀλιεῖς καὶ θαλασσίους ἀπὸ τοῦ τὰ τῆς ἀλὸς διαπιπράσκειν καὶ ζῆν. τινὲς δὲ κτλ.

Photius Bibl. ed. Bekker p. 103 b 7ff: ὁ δὲ τέταρτος αὐτῷ (sc. Σωπάτρῳ) λόγος ἔκ τε ἀνεπιγράφου αὐτῷ βιβλίου συνηθροίσθη κτλ. ... καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοξένου συμμίκτων ὑπομνημάτων, οὐκ ἐκ πάντων δὲ ἀλλ' ἔκ γε τοῦ ἑκκαίδεκάτου λόγου μόνου κτλ.